

Fylkesmannen i
Nordland

FORVALTNINGSPLAN for **Karlsøyvær naturreservat**

Bodø kommune, Nordland

Rapport 2011 - 6

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Rapport

Nr. 2011 - 6

Tittel: Forvaltningsplan for Karlsøyvær naturreservat. Bodø kommune, Nordland		
Utgiver: Fylkesmannen i Nordland		
Antall sider: 32 s + vedlegg	ISBN: 978-82-92558-45-4	Dato: 20.12.11
Forsidefoto: Hilde Ely-Aastrup		
Utarbeidet av: Ingvild Gabrielsen e-post: iga@fmno.no og Hilde Ely - Aastrup		
Emneord: Forvaltningsplan Karlsøyvær naturreservat Bodø kommune RAMSAR		
Sammendrag: Karlsøyvær naturreservat med tilhørende fuglelivsfredning ble vernet ved kongelig resolusjon av 18. november 1977. Forskriften ble endret 18. desember 2002. Karlsøyvær er et større øyområde som ligger vest for Kjerringøy i Bodø kommune. Områdets verdi for fugl var bakgrunnen for etablering av vernet i 1977. På Karlsøyvær er det registrert store populasjoner både av hekkende sjøfugl og våtmarksfugl. I tillegg er området viktig for myte- og næringssøkende fugl. Berggrunn, topografi, lokalklima og kulturpåvirkning varierer mye på Karlsøyvær og gir opphav til en mangfoldig og variert vegetasjon. Et bredt spekter av naturtyper er representert: Fra typiske kysttyper som sanddyner, strandsump, tangvoll, rike strandberg, kystlynghei og strandeng, til kulturbetingete naturtyper som slåttemark og naturbeitemark. De største brukerinteressene i reservatet er stort sett knyttet til friluftsliv og sauebeiting. I forhold til skjøtsel er det blant annet ønskelig med helårsbeite på øya i tillegg til rydding av einer og kratt. I tillegg er det ønskelig å bekjempe minkbestanden med hensyn på fuglebestanden.		

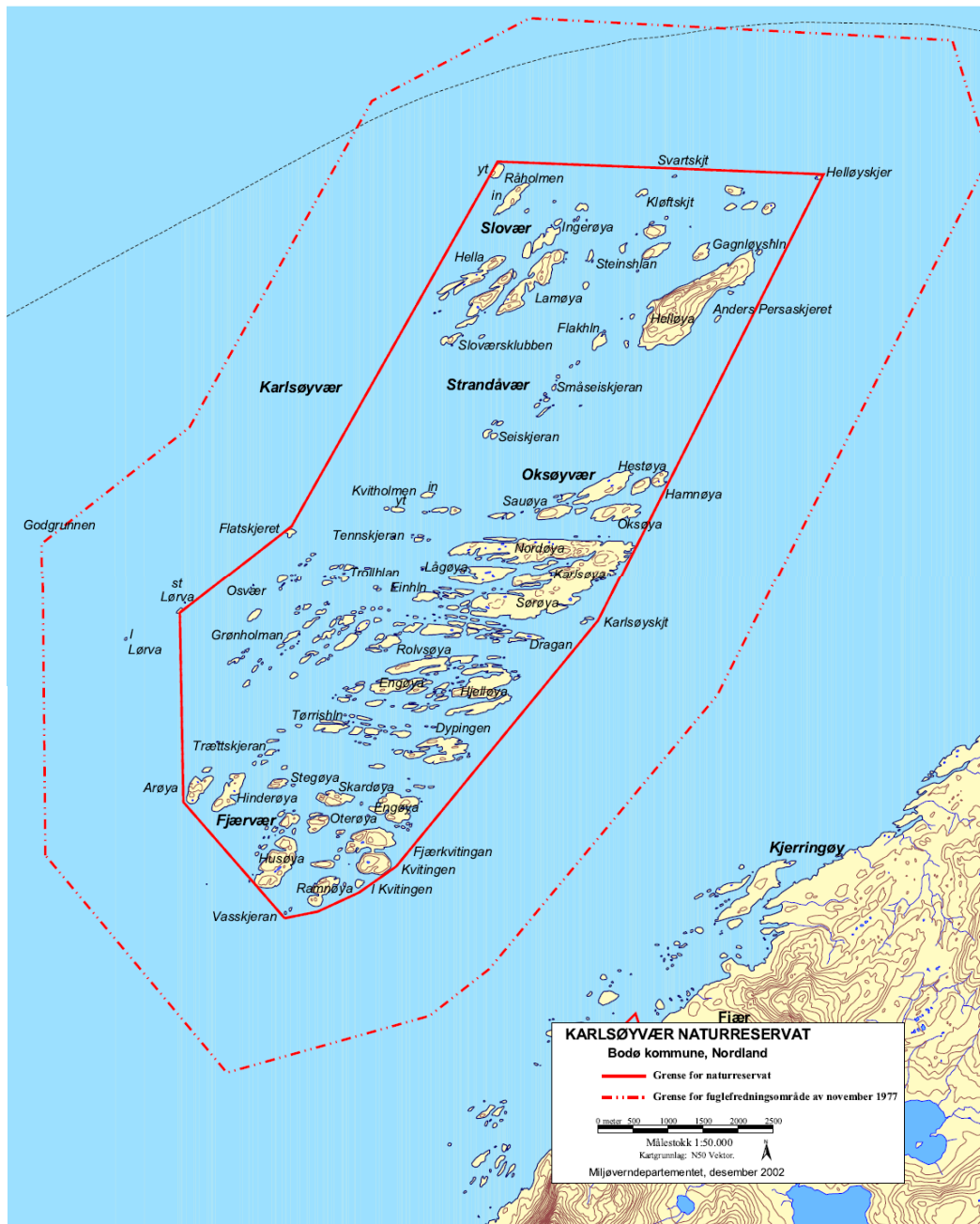
Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	5
2	Karlsøyvær naturreservat	7
2.1	Områdebeskrivelse	7
2.2	Brukshistorie.....	7
2.3	Naturfaglige verdier.....	8
2.3.1	Fugleliv – tilstand og trusler.....	8
2.3.2	Dyreliv - tilstand og trusler	11
2.3.3	Vegetasjon – tilstand og trusler	11
3	Bevaringsmål.....	14
3.1	Bevaringsmål for fugl.....	14
3.2	Bevaringsmål for vegetasjon	15
4	Brukerinteresser	16
4.1	Verneforskriften og brukerinteresser	16
4.2	Primærnæring – jordbruk og skogbruk.....	17
4.2.1	Status og mål – primærnæring	17
4.2.2	Rammer og regelverk - primærnæring	17
4.3	Jakt og fiske	18
4.3.1	Status og mål – jakt og fiske	18
4.3.2	Rammer og regelverk – jakt og fiske	18
4.4	Friluftsliv	19
4.4.1	Status og mål - friluftsliv.....	19
4.4.2	Rammer og regelverk - friluftsliv.....	19
4.5	Undervisning, formidling og forskning	20
4.5.1	Status og mål - undervisning, formidling og forskning	20
4.5.2	Rammer og regelverk - undervisning, formidling og forskning	20
4.6	Bygninger og tekniske inngrep.....	20
4.6.1	Status og mål – bygninger og tekniske inngrep	20
4.6.2	Rammer og regelverk – bygninger og tekniske inngrep	20
5	Forvaltningsoppgaver og tiltak.....	21
5.1	Oppsyn.....	21
5.1.1	Status og mål - oppsyn	21
5.1.2	Retningslinjer - oppsyn	22
5.2	Skjøtsel	22
5.2.1	Status og mål - skjøtsel.....	22
5.2.2	Retningslinjer og lovverk – skjøtsel.....	23
5.2.3	Tiltak - skjøtsel.....	24
5.3	Overvåkning	24
5.3.1	Status og mål - overvåkning.....	24
5.3.2	Retningslinjer - overvåkning.....	25
5.3.3	Tiltak - overvåkning	25
5.4	Informasjon og tilrettelegging	25
5.4.1	Status og mål – informasjon og tilrettelegging	25
5.4.2	Retningslinjer – informasjon og tilrettelegging	26
5.4.3	Tiltak – informasjon og tilrettelegging.....	26
6	Saksbehandling.....	26
6.1	Forvaltningsmyndigheter.....	26
6.2	Lovverk, føringer og forvaltning	27

6.2.1	Naturmangfoldloven.....	27
6.2.2	Forvaltning av verneforskriften.....	27
6.2.3	Dispensasjonsbestemmelsen	28
6.2.4	Forholdet til andre lovverk	29
6.2.5	Generelle retningslinjer for saksbehandling.....	29
6.2.6	Utenforliggende virksomhet.....	30
6.2.7	Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner.....	30
7	Forvaltningsplanens varighet	31
8	Kilder.....	31
9	Vedlegg	32

1 Innledning

Karlsøyvær naturreservat med tilhørende fuglelivsfredning ble vernet ved kongelig resolusjon av 18. november 1977. Verneforskriften ble endret 6. desember 2002. Naturreservatet dekker et areal på 49 365 daa hvorav 41 944 daa er sjøareal. Fuglelivsfredning gjelder innenfor en avstand på 2 km fra reservatets yttergrenser (figur 1). Hele naturreservatet ligger i Bodø kommune. Den nordlige delen av fuglefredningsområdet berører et lite areal i Steigen kommune. Øyene i den sørlige delen av reservatet er statlig sikret friluftsområde og eies av Miljøverndepartementet. Det øvrige arealet er privateid.

Figur 1: Kart som viser grensene for Karlsøyvær naturreservat (hel linje), og fuglefredningsområde (stiplet linje).

Formålet med vernet er: *”å ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Området har både store botaniske (havstrandvegetasjon) og ornitologiske (hekke- og overvintringsområde for sjøfugl) verdier.*

Karlsøyvær naturreservat ble i august 2002 opptatt som RAMSAR-område (se tekstboks), og er dermed rangert som en av verdens viktigste våtmarksområder.

RAMSAR-konvensjonen trådte i kraft 21. desember 1975 med formål å beskytte våtmarks-områder og leveområde for vannfugler. Etter hvert har konvensjonen fått en utvidet målsetting og omfatter i dag ivaretagelse av våtmarker både som leveområde for flora og fauna, og som viktig naturressurs for mennesker. Konvensjonens definisjon av ”våtmarksområde” er vid, og omfatter myr og ferskvann, samt brakkvann og marine områder ned til 6 meters dyp. Medlemslandene forplikter seg til at Ramsarområdene forvaltes slik at deres økologiske funksjoner opprettholdes.

Karlsøyvær naturreservat er vernet med hjemmel i naturvernloven. Naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009 og erstattet naturvernloven. Etter denne datoen skal Karlsøyvær naturreservat forvaltes etter den nye loven, men forskriften som ble vedtatt ved vern i 2002 gjelder fortsatt (se kapittel 6 for flere detaljer om naturmangfoldloven).

Bakgrunnen for utarbeidelse av forvaltningsplan for Karlsøyvær naturreservat er områdets status som RAMSAR-område. I tillegg er verneverdiene i Karlsøyvær naturreservat, knyttet til både sjøfugl og vegetasjon, truet. Direktoratet for naturforvaltning har bedt Fylkesmannen om å prioritere utarbeiding av forvaltningsplaner for områder der verneverdiene er truet.

Forvaltningsplaner for naturreservat lages etter en felles mal, men tilpasses hvert enkelt verneområde og verneforskrift. Verneforskriften setter rammene for forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen kan derfor ikke utforme retningslinjer som går ut over det som er hjemlet i verneforskriften. En forvaltningsplan er et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, skjøtsel, informasjon og tilrettelegging. Forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men gir retningslinjer for forvaltningen av området.

Forvaltningsplanen for Karlsøyvær er delt i to hoveddeler. Den første delen omhandler en beskrivelse av naturforholdene, brukerinteresser og forvaltningsmål. Den andre delen omhandler forvaltningsmessige oppgaver og tiltak. Her foreslås tiltak med kostnadsoverslag samt hvem som er ansvarlig for de ulike tiltakene.

En referansegruppe bestående av grunneiere samt representanter fra Kjerringøy lokallag, Bodø kommune og Forum for natur og friluftsliv har bidratt i utarbeidelsen av forvaltningsplanen. Sametinget har meldt at de ikke ser behov for at det etableres arbeidsutvalg for arbeidet med forvaltningsplan for Karlsøyvær. Sametinget har heller ikke sett behov for konsultasjon med Fylkesmannen i Nordland i prosessen. Det har ikke fremkommet samiske interesser under arbeidet med forvaltningsplanen.

2 Karlsøyvær naturreservat

2.1 Områdebeskrivelse

Karlsøyvær er et større øyområde som strekker seg over 12 km, beliggende vest for Kjerringøy i Bodø kommune. Området er topografisk svært vekslende. Slovær i nordvest og Helløya med høyeste punkt på 101 moh i nordøst, har bergrygger i nordøst-/sørøstretning. De midtre og sørlige øyene har rygger i øst-/vestretning, og er delt på flere atskilte grupper: Strandåvær som er ei lita gruppe små holmer rett sør for Slovær, Oksøyvær med blant annet Hestøya og Oksøya, den største øya Karlsøya, og sør for denne Hjelløya, Rolvsøya, Engøya og Dypingen i tillegg til flere mindre øyer. Lengst sørvest ligger Fjærvær med Fjærkvitingan. De fleste øyene har en berggrunn bestående av glimmergneis og glimmerskifer. I den nordlige delen av området dominerer harde bergarter som granitt, granodioritt og kvartsdioritt. Øygruppa Fjærvær lengst sør ligger i et belte med kalksilikatskifer. Løsmassene består av marine avsetninger med sand, finsand, silt og skjellsand.

Karlsøya og Hjelløya er de eneste øyene som har blitt beitet de siste årene. På Karlsøya har det vært beitet mer eller mindre sammenhengende siden øyene ble fraflyttet midt på 1970-tallet. På Hjelløya startet beite opp etter mange års opphold i 2010. På en del av øyene er det større eller mindre forekomster av lauvskog. Det er ellers variert vegetasjon knyttet til kyst med lynghei, strandeng, sandstrender, sanddyner og strandberg,

Området ligger i klart oseanisk seksjon (O2) og har et termisk oseanisk klima, med milde vintre og relativt lave sommertemperaturer (Moen 1998). Gjennomsnittlig årstemperatur er 5,2 °C (Helligvær). Snittnedbøren er rundt 1109 mm pr. år (Vågønes), jf meteorologisk institutts klimadata for 2009.

2.2 Brukshistorie

Informasjonen i dette kapittelet er i hovedsak hentet fra følgende kilder:

- ✓ *Karlsøyvær i Bodø – forslaget om naturreservat (Bodø friluftsnemnd 1975)*
- ✓ *Hans-Henrik Nordhus, kulturminnekonsulent Bodø kommune*
- ✓ *Jendor Pedersen, grunneier*

Trolig bodde det folk på Karlsøya (eller Kallsøya som det ble skrevet tidligere) før Svartedauen kom i 1350. Karlsøya var seinest i 1567 blitt folkesatt på nytt. Da skattet Per Steffansson som oppsitter på gården.

Rundt år 1900 var det fire småbruk på Karlsøya: to bruk på Nordgården, et bruk på Gammelgården, og et bruk i Åkervika. Folk på Karlsøya levde hovedsakelig av fiske og jordbruk. Edderdunsdrift var en viktig tilleggsnæring og Karlsøyvær ble fredlyst som egg- og dunvær rundt 1850. Det siste av brukene på Karlsøya ble fraflyttet i 1975. På Nordgårdene og i Åkervika står våningshus og en del av den øvrige bygningsmassen. Eiendommene blir benyttet som fritidsboliger. På Gammelgården er våningshuset delvis rast sammen. Her er det i tillegg rester etter en gammel steinfjøs, og en steinkjeller som ble bygget på 1800-tallet. Steinkjelleren er restaurert og benyttes i dag som leskjul for utegangersauene som beiter på Karlsøya. Bodø kommune hadde steinkjelleren på Karlsøya som sitt kulturminne i Kulturminneåret 1997.

Også de andre øyene i Karlsøyvær ble utnyttet, særlig som sommerbeite. Det er blant annet kjent at Kjerringøygården hadde okser på beite på Hjelløya. Det er også sannsynlig at det ble høstet gress, tang og tare på øyene. I tillegg har molteplukking hatt stor betydning.

I robåtens dager var det vanlig å ha buer ute i været. Buene ble brukt til opphold og overnatting under fiske. Det ble slutt på bruk av buene rundt 1940.

2.3 Naturfaglige verdier

Vi har god kunnskap om dyre- og fuglelivet samt vegetasjon og naturtyper i Karlsøyvær. I forkant av vernet ble det på 1970-tallet gjennomført kartlegging av fugle- og dyrelivet i området. Områdets verdi for fugl var bakgrunnen for etablering av naturreservatet i 1977. Den gang var særlig området betydning for havørn viktig. Etter at vernet ble etablert har det blitt gjennomført flere undersøkelser av fuglelivet i området (bl.a. Misund 1975, Nystad og Aarstad 1993, Johansen 2003, Johansen 2004, Nystad m.fl. 2003).

Vegetasjon i Karlsøyvær ble første gang undersøkt på slutten av 1800-tallet. På midten av 1980-tallet ble flere av øyene kartlagt i forbindelse med havstrandundersøkelsen i Nordland (Elven m.fl. 1988). Det ble da registrert flere verdifulle lokaliteter i området. Dette førte til at verneforskriften for Karlsøyvær naturreservat ble endret ved gjennomføring av kystverneplanen for Nordland, slik at havstrandverdiene også ble tatt med som en del av verneformålet.

Til tross for at det tidligere er blitt gjennomført omfattende undersøkelser av både fugle-/dyreliv og vegetasjon, var det i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen behov for oppdaterte registreringer for å kunne si noe om tilstanden til verneverdiene, og få identifisert eventuelle trusler. Dette var bakgrunnen for at Fylkesmannen i 2009 fikk gjennomført en omfattende kartlegging av fugle- og dyreliv, naturtyper og rødlistearter (se tekstboks).

Den norske rødlista er en oversikt over plante- og dyrearter som på en eller annen måte er trua av utryddelse, er utsatt for betydelig reduksjon eller er naturlig sjeldne.

RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)
CR – Kritisk truet (Critically Endangered)
EN – Sterkt truet (Endangered)
VU – Sårbar (Vulnerable)
NT – Nær truet (Near Threatened)
DD – Datamangel (Data Deficient)

2.3.1 Fugleliv – tilstand og trusler

Ved vurdering av tilstand og trusler er registreringer fra 2009 sammenlignet med noen av de tidligere kartleggingene som er gjennomført i området. Det har variert hvilke arter som har vært registrert, hvilke områder som er undersøkt og hvilken metodikk som er brukt. Dette er tatt hensyn til under vurderingen. I vedlegg 4 er en oversikt over resultater fra tidligere registreringer av fuglelivet i reservatet.

Oppsummering av resultatene etter bestandsregistreringer i Karlsøyvær naturreservat i 2009 er sammenstilt i tabell 1. Kart som viser avgrensning av de ulike delområdene ligger som vedlegg 3.

Tabell 1: Hekkebestander av sjøfugl og våtmarksfugl registrert i Karlsøyvær 19.-22. juni 2009. Artens rødlistestatus er angitt med uthevet skrift bak artsnavn.

Art (rødliste-status)	Sentrale deler Karlsøyvær	Oksøyvær	Strandåvær	Slovær	Osvær	Fjærvær	SUM
Grågås	4 par	0-1 par	1 par	7-8 par	5 par	1 par	18-20 par
Brunnakke	1 par						1 par
Ærfugl	15-21 par		4-5 par	5-7 par	3-5 par	2 par	30-41 par
Siland	16-26 par		6-8 par			0-1 par	22-35 par
Toppskarv			1-2 par	20-26 par		4-5 par	25-33 par
Havørn	3 par	1 par	1 par	1 par		2 par	8 par
Tjeld	29 par	8 par	11 par	11 par	8 par	14-15 par	81-82 par
Sandlo	4 par					1 par	5 par
Heilo	2 par						2 par
Enkeltbekkasin	5 par						5 par
Småspove	5-6 par						5-6 par
Storspove NT	5 par	1 par					6 par
Rødstilk	8 par	1 par				1 par	10 par
Steinvender		1 par					1 par
Tjuvjo NT	3 par			1 par			4 par
Fiskemåke NT	4 par			14 par			18 par
Sildemåke				0-1 par			0-1 par
Gråmåke		17 par	1 par	87 par		3 par	108 par
Svartbak	23-25 par	10 par	55 par	54 par	35 par	18 par	195-197 par
Rødnebbterne			1 par		12 ind	3 par	4+ par
Teist VU	0-2 par	1-2 par	2 par	12-17 par	4-5 par	4-5 par	22-33 par
SUM	127-138 par	40-42 par	83-87 par	212-227 par	58-62 par	50-54 par	580-630 par

Hekkende sjøfugl/våtmarksfugl

Sommeren 2009 ble det registrert 580-630 par hekkende sjøfugl og våtmarksfugl i øygruppa. De viktigste hekkeområdene er Slovær som særlig har verdi for toppskarv, stormåker og teist, og de sentrale delene av Karlsøyvær (Karlsøya, Lågøya, Dragan, Einholmen, Dypingen og Engøya), som hadde de største bestandene av hekkende vadefugl, ærfugl og siland. Bestemorholmen helt nordøst i været er viktig som hekkeområde for blant annet teist.

Ærfugl har hatt en betydelig bestandsnedgang de siste tiårene. Ærfuglen var tidligere svært vanlig i Karlsøyvær, i dag er den fåtallig som hekkefugl. Hekkebestanden av nordlig sildemåken er også kraftig redusert, det samme gjelder trolig smålom og vipe (**NT**). Andre vadefugler, ender og grågås synes å ha stabile eller svakt økende bestander, med unntak for storspove (**NT**), enkeltbekkasin og steinvender som har en negativ bestandsutvikling. Særlig sistnevnte ser ut til å være svært fåtallig i 2009 sammenlignet med i 1993. Tyvjo (**NT**), teist (**VU**) og rødnebbterne ser ut til å ha avtagende bestander i området. Populasjonen av toppskarv er liten, og bestanden er trolig noe redusert de siste årene. Havørn har hatt en positiv bestandsutvikling, noe som gjenspeiler bestandsutviklingen i landet for øvrig. Når det gjelder stormåkene og grågås har bestandene økt eller vært stabile dersom vi sammenligner data fra vernetidspunktet med registreringene i 2009. Sammenligner vi med registreringer som ble gjort på 1990-tallet har imidlertid hekkebestandene blitt kraftig redusert de siste 15 årene.

Mytende andefugl

Undersøkelsene i 2009 tyder på at Karlsøyvær benyttes av laksand i perioden før myting og av grågås i mytetida, sistnevnte i beskjedent antall. Det ble observert flokker med laksand på mellom 200 og 300 fugler i området i juni 2009. I begynnelsen av august ble det observert 162 grågjess. I august ble det også registrert en flokk på 34 laksender ved Grønholman, på dette tidspunktet er laksendene vanligvis i full svingfjærmyting. Det ble i 2009 ikke observert

mytende ærfugl. Det er tidligere blitt registrert flokker med mytende laksand i Karlsøyvær om høsten, i 1995 ble 250 mytende laksand registrert (Thor Edgar Kristiansen pers medd.).

Karlsøyværs betydning som myteområde for andefugl er fra tidligere lite kjent. På slutten av 1980-tallet ble det registrert et par flokker med mytende ærfugl i området.

Næringsområde for sjøfugl

I juni 2009 ble det registrert flere flokker med lundefugl i Karlsøyfjorden, og i Karlsøyvær. Flokkene bestod av 5-15 fugler, og var sannsynligvis fugler fra fuglefjellene på Sør-Fugløy. Enkelte år har flere hundre lunder blitt observert i Karlsøyfjorden.

Vår- og høsttrekk

Flokker med vadere opptrer spredt under vår- og høsttrekket. Særlig er strandenga mellom Nordøya og Sørøya (Karlsøya) viktig, men mindre ansamlinger kan sees på de fleste øyene. Området har verdi som rasteområde for gjess, og Misund (1975) nevner flokker på 60-70 grågjess under høsttrekket. Sør for Arøya har det nylig blitt oppdaget et rasteområde for svartand om våren, med opptil 200-300 registrerte individer (Thor Edgar Kristiansen pers medd).

Overvintrende sjø-/vannfugl

Det foreligger sparsomt med data om overvintrende sjøfugl/vannfugl i Karlsøyvær. Tellinger som dekket det aller meste av verneområdet ble utført i 1983 (Aandahl 1983) og i 1989 (NINA upubl.). Siden det ikke er gjort liknende tellinger senere, er det vanskelig å si noe om utviklingstendenser.

Trusler

Registreringer fra 2009 viser at svært mange av hekkefuglartene i Karlsøyvær har vist en markant tilbakegang de siste tiårene. Årsakene til dette er trolig sammensatte, men vi kan allikevel peke på noen viktige faktorer. For ærfugl har trolig fraflytting av Karlsøya, og opphør av dundriften hatt stor betydning. I dunværene ble det gjort opp reir til ærfuglen i ehus og ebaner, og hekking nært bolighus ga ærfuglen beskyttelse for predatorer. Det ble i tillegg ofte drevet fiske i dunværene, noe som førte til en jevn og stabil mattilgang. Nedgang i bestanden av hekkende ærfugl ser vi i mange av de andre tidligere fredlyste dunværene i Nordland. Fraflytting og opphør av jordbruksdrift har trolig også hatt betydning for nedgang i bestander av arter tilknyttet kulturmark som vipe, storspove og enkeltbekkasin. Den generelle gjengroingen som følge av opphørt beite kan også ha en viss betydning, blant annet gjennom økte bestander av kråke.

En annen svært viktig faktor er minken. Mink etablerte seg fast på Karlsøyvær rundt 2004 (Johansen 2003, 2004), og bestanden har etter dette økt. Mink utgjør en betydelig predator på egg og fugleunger, og det er blitt observert flere tomme måkereir etter at minken kom. Etablering av mink er mange steder hovedårsaken til nedgang i hekkebestanden av en rekke arter, særlig bakkehekkere. Ser vi på nedgangen som har vært i bestanden av sjø- og vadefugl på Karlsøyvær fra 1990-tallet og frem til i dag kan nok dette i stor grad komme som følge av at mink har etablert seg. Mink regnes som en fremmed art som er uønsket.

I tillegg til faktorene nevnt over vil matsituasjon i havet være av betydning for mange arter. For trekkfugl kan også endrede miljøforhold andre steder ha stor betydning for bestandsutviklingen. I tabell 2 er tilstand for noen av de viktigste artene er listet opp.

Tabell 2: Tilstand og mulige trusler for noen hekkende sjøfugl og våtmarksfugl i Karlsøyvær.

Art	Tilstand	Trusler
Grågås	Samme nivå som på 1970-tallet. Sannsynligvis noe avtagende bestand sammenlignet med registreringer på 80- og 90-tallet	Mink
Ærfugl	Betydelig bestandsnedgang i løpet av siste 50 år. Ikke observert ungekull på sjøen i 2009	Fraflytting, slutt på dundrift, mink
Toppskarv	Liten, trolig noe avtagende bestand	Ingen kjente
Havørn	Økning fra 4-5 par i 1975 til min. 8 par i 2009	Ingen kjente
Småspove	Stabil bestand de siste 30-35 år	Mink
Storspove	Sannsynligvis avtagende bestand	Reduksjon i kulturmark, mink
Enkeltbekkasin	Sannsynligvis avtagende bestand	Reduksjon i kulturmark, mink
Steinvender	Sannsynligvis avtagende bestand	Flere, inkl. mink
Tyvjo	Liten men stabil bestand	Mink
Sildemåke	Kraftig tilbakegang	Flere, inkl. mink, også utenforliggende faktorer
Teist	Sannsynligvis avtagende bestand	Flere, inkl. mink, også utenforliggende faktorer

2.3.2 Dyreliv - tilstand og trusler

Karlsøyvær er også et viktig område for havert, steinkobbe (VU) og oter (VU). Det er ikke gjennomført systematiske kartlegginger av disse artene tidligere, og det er dermed vanskelig å vurdere tilstand.

Under kartleggingen i 2009 ble det ikke observert steinkobbe. Derimot ble det observert en havert ved Ytre Råholmen i juni. Det ble observert en oter ved Kattholman i juni 2009, og to niser ved Karlsøya/Dragan i juni 2009. Havert, steinkobbe og oter står på listen til Emerald Network (se tekstboks) over truede pattedyr som trenger beskyttelse.

Emerald Network er et nettverk av viktige naturtyper og arter i Europa, under Bernkonvensjonen.

Karlsøyvær var i tidligere tider et viktig kasteområde for steinkobbe, men bestanden forsvant som følge av hard beskatning etter 1. verdenskrig (Misund 1975). Steinkobbe er blitt observert jevnlig i Karlsøyvær de siste årene, men yngling er ikke kjent fra nyere tid. Hva som er bakgrunnen til at bestandene ikke har tatt seg opp igjen er usikkert. Både ferdsel, jakt og den generelle nærings situasjonen kan ha betydning.

Observasjoner tyder på at Karlsøyvær i dag har en god bestand av reproduserende oter.

2.3.3 Vegetasjon – tilstand og trusler

Berggrunn, topografi, lokalklima og kulturpåvirkning varierer mye på Karlsøyvær og gir opphav til en mangfoldig og variert vegetasjon. Et bredt spekter av naturtyper er representert: Fra typiske kysttyper som sanddyner, strandsump, tangvoll, rike strandberg, kystlynghei og strandeng, til kulturbetingete naturtyper som slåttemark og naturbeitemark. På noen av de største øyene forekommer også naturtypene rikmyr, bjørkeskog med høgstauder og ferskvann. De største botaniske verdiene finner vi på de søndre og sørvestlige øyene der det er kalkgrunn. Det er totalt registrert 254 plantearter i Karlsøyvær, sannsynligvis er antallet i virkeligheten en del større.

Det er ikke kartlagt naturtyper i reservatet før 2009. Elven m.fl. (1988) undersøkte havstrandvegetasjon på Karlsøya, Hjelløya, Dypingen og Kvitingen i 1986. Alle de registrerte lokalitetene ble besøkt igjen i 2009, men det er ikke mulig å vurdere eventuelle endringer på disse lokalitetene. Oversikt over kartlagte naturtyper i 2009 innenfor Karlsøyvær naturreservat vises i tabell 3. Beskrivelse av de 16 registrerte naturtyperlokalitetene fra kartleggingen i 2009 finnes i rapporten: "Karlsøyvær naturreservat i Bodø kommune – naturtyper, fugl og sjøpattedyr" (Larsen & Krog 2009). Rapporten er tilgjengelig på Fylkesmannen i Nordland sin hjemmeside: <http://fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=54110>

Tabell 3: Naturtyperlokaliteter kartlagt i Karlsøyvær naturreservat juni 2009. Verdi A: Svært viktig (nasjonal verdi), B: Viktig (regional verdi), C: Lokalt viktig (lokal verdi)

Navn	Dominerende naturtype	Andre naturtyper	Verdi	Kulturbetinget
Nordgård, Karlsøya	Slåttemark		B	Ja
Karlsøya nordøst	Naturbeitemark	Hagemark (ospehage)	B	Ja
Karlsøya vest	Strandeng og strandsump	Rikt strandberg	B	Delvis
Nordøya/Sørøya	Kystlynghei*	Naturbeitemark	A	Ja
Nordøya	Rikmyr		B	Nei
Ytre Dragan	Sandstrand	Strandeng og strandsump	B	Nei
Larsvika (Helløya)	Bjørkeskog med høgstauder		C	Nei
Langvågen	Sandstrand	Strandeng og strandsump	C	Nei
Arøya	Rikt strandberg		B	Nei
Husøya	Strandeng og strandsump*	Rikt strandberg	C	Delvis
Kvitingen	Sanddyne*	Strandeng og strandsump	B	Nei
Kvitingen	Rikmyr		B	Nei
Engøya, Fjærvær	Strandeng og strandsump*	Tangvoll	B	Delvis
Dypingen	Strandeng og strandsump*	Sanddyne, rikt strandberg, tangvoll	A	Delvis
Hjelløya N	Strandeng og strandsump*	Sanddyne, tangvoll	B	Delvis
Hjelløya SØ	Rikmyr*		B	Nei

*Naturtype som inngår i Emerald Network.

Strandvegetasjon

Strandengene har fine soneringer mellom de ulike vegetasjonstyper, og flere av de kartlagte lokalitetene viser stor variasjon. Strandengene preges generelt av manglende beite og det er tegn til gjengroing. Dette gjelder ikke for strandengene på Karlsøya der det beiter sau, og på Dypingen der det virker som grågåsa beiter mer enn på de andre øyene. Områder med skjellsand er særlig artsrik. Her finner vi innslag av brudespore og marinøkkel, samt andre kalkkrevende arter som rødflangre og vill-lin. I grunne, marine områder er ålegrassamfunn vanlig. Dette er interessant siden vi her er nær oss nordgrensa for velutviklet ålegraseng.

Rike strandberg forekommer særlig i den søndre del av Karlsøyvær. De fineste og rikeste lokalitetene ble i 2009 registrert på Arøya, Kvitingen og Dypingen. Karakterarter på disse lokalitetene er brudespore, marinøkkel og til dels fjellnøkleblom, samt reinrose og rødsildre. På Engøya ble nattfiol funnet på strandberg. *Berglok* er en sjelden og nordlig rase av skjørlok, som tidligere er registrert på kalkberg på Helløya.

Kulturbetingete naturtyper

Kulturlandskapslokalitetene er konsentrert til Karlsøya, som er den eneste øya der det har vært eller mindre kontinuerlig husdyrbeite frem til i dag. I dag er det helårsbeite med utegangersau på Karlsøya, og dette bidrar til at den artsrike beitemarka holdes i hevd. Kystlynghei er den dominerende vegetasjonstypen på Karlsøya (se tekstboks).

Kystlyngheiene er i relativt god hevd og har fått verdi A, svært viktig. Lyngheiene kunne imidlertid med fordel blitt svidd av for å få bort den gamle kreklinglyngen og einene som har spredd seg i deler av lyngheia.

Kystlynghei er i følge Direktoratet for naturforvaltning en truet naturtype. Kystlyngheiene er skapt ved brenning og beite. Lyngheiene karakteriseres av en stor andel røsslyng. Røsslyng er en god fôrplante for sau om vinteren, og områdene ble ofte beitet hele året. Røsslyngen ble fornyet gjennom jevnlig brenning for å øke verdien av vinterbeitet.

Karlsøyvær er ett av seks områder i Nordland som i utkast til handlingsplan for kystlynghei er foreslått som referanseområde for kystlynghei i Norge. Områdene skal være representative for ulike typer kystlynghei i Norge, og det skal være realistisk å ta vare på områdene gjennom aktiv skjøtsel. Et minimumsmål med handlingsplanen for kystlynghei er at driften i disse områdene opprettholdes.

Omkring brukene i nordøst er det naturbeitemark med godt beitetrykk av sau. Innenfor denne lokaliteten er det også en liten ospehage. På Nordgård er det ei lita ugjødsla slåtteeing som slås uregelmessig, og ellers beites med sau.

De kulturbetingete naturtypene i Karlsøyvær er i stor grad preget av gjengroing. Flatvoksende einer har stedvis fått stor dekning og på sikt vil einer kunne utkonkurrere urter, lyng, starr og gras. Gjengroingen har medført endringer i floraens sammensetning, sannsynligvis med bortfall av en del kulturbetingede arter. Tilstand og trusler for kulturbetingete naturtyper er oppsummert i tabell 4.

Tabell 4: Tilstand og eventuelle trusler for registrerte og verdisatte kulturbetingete naturtyper i Karlsøyvær

Navn	Naturtype	Bruk - tilstand	Trusler
Nordgård, Karlsøya	Slåttemark	Ugjødslet beitemark som skjøttes med slått og beite	Gjengroing ved opphør av slått og beite
Karlsøya nordøst	Naturbeitemark	Godt beitetrykk i tørre områder, noe gjengroing i fuktige partier	Gjengroing dersom beite opphører
Karlsøya vest	Strandeng og strandsump	Området beites av sau, god hevd	Gjengroing dersom beite opphører
Nordøya/Sørøya	Kystlynghei	Området beites av sau, god hevd	Gjengroing dersom beite opphører
Husøya	Strandeng og strandsump	Ingen bruk eller inngrep registrert	Gjengroing pga opphørt beite
Engøya, Fjærvær	Strandeng og strandsump	Beites av grågjess som opprettholder et visst beitetrykk	Gjengroing pga opphørt beite
Dypingen	Strandeng og strandsump	Hardt beitet av grågjess	Gåsebeiting hindrer gjengroing, kunne med fordel vært husdyrbeite
Hjelløya N	Strandeng og strandsump	Beites av grågjess som opprettholder et visst beitetrykk	Gåsebeiting er med på å hindre gjengroing, kunne med fordel vært husdyrbeite

Skog

Det er generelt lite skog i Karlsøyvær, men på de største øyene (Karlsøya, Helløya og Hjelløya) er det bjørkeskog samt noen ospenholt med innslag av rogn og selje. Høgstaudebjørkeskog ble registrert i et lite område på Helløya, og det kan være flere mindre arealer med denne naturtypen andre steder på øya. På Karlsøya er det plantet noe gran, men trærne danner ingen skog i dag.

Ferskvann – pøler – myr

Ferskvann finnes i små dammer på mange av øyene. Det er forsumpet mark på alle de større øyene. Våtmarkene i Karlsøyvær kan mer betraktes som fuktig lynghei enn som myr. På Karlsøya og Hjelløya, samt til dels på Kvitingen, Lågøya og Engøya i Fjærvær finner vi imidlertid enkelte myrområder, hvorav noen er svært rike. Her finner vi innslag av rikmyrarter som sveltull, kornstarr, myrsaulauk, jåblom og bjønnbrodd. På rikmyrene finner vi regionalt sjeldne arter som engmarihand, taglstarr, andemat og lappmarihand. I pølene ble det funnet to arter kransalger; den ene ganske sikkert skjørkrans *Chara virgata*, mens den andre arten mest sannsynlig er rødlistearten gråkrans *Chara contraria* (VU).

3 Bevaringsmål

Formålet med fredningen av Karlsøyvær er å ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Området har både botaniske og ornitologiske verdier. I arbeidet med forvaltningsplanen har Fylkesmannen definert bevaringsmål (se tekstboks) for flere av naturkvalitetene som er beskrevet i kapittel 2. For å definere naturkvaliteter og bevaringsmål kreves det kunnskap om naturtilstanden i området og utviklingstendenser. Vi har i hovedsak benyttet Miljøfaglig Utrednings kartlegging fra 2009 som grunnlag for fastsetting av bevaringsmål.

Naturkvalitet defineres som naturtyper, arter, geologi og landskap som skal bevares i et verneområde.

Bevaringsmål er den tilstanden en ønsker at en naturkvalitet i et verneområde skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan eksempelvis presiseres gjennom mål for areal, nødvendige strukturer/prosesser, eller forekomst av bestemte arter.

Tilstandsvariabel er en indikator som brukes til å vurdere tilstanden til en naturkvalitet.

Bevaringsmålene er satt ut fra maler som Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet. Det er utarbeidet maler for ulike naturkvaliteter, både på naturtype- og landskapsnivå. I hver mal er det definert bevaringsmål for de tilstandsvariablene som har betydning for tilstanden for den gitte naturkvaliteten. Hvilke tilstandsvariabler det er aktuelt å sette bevaringsmål for vil variere mellom de ulike naturtypene. For hver tilstandsvariabel er det i tillegg ført opp metode for overvåkning, vurdering av tilstandsklasse og aktuelle tiltak. I tillegg til dette vil det for hver av de aktuelle naturkvalitetene settes et overordnet mål. I kapittel 3.1 og 3.2 er det gitt en beskrivelse av utvalgte naturkvalitetene i Karlsøyvær sammen med overordnede bevaringsmål.

Bevaringsmålene kan bli endret etter hvert som vi får mer erfaring med overvåkning av verneområder, og det blir utarbeidet nye nasjonale standarder. Revisjon av bevaringsmål og overvåkningsmetodikk kan skje uavhengig av revisjon av forvaltningsplanen. I 2010 og 2011 skal det gjennomføres et landsdekkende pilotprosjekt for oppfølging/overvåkning av bevaringsmål i verneområder. Karlsøyvær er et av områdene i pilotprosjektet (Carlsen m.fl. 2011)

3.1 Bevaringsmål for fugl

Karlsøyvær har stor betydning som hekke- og rasteområde for fugl. Området er særlig viktig for havørn og sjøfugl, men har også verdi for enkelte vadere og ender, samt spurvefugl. Mange arter har vist en markant tilbakegang det siste tiåret, og det er svært viktig å få på plass en systematisk overvåkning av området. Vi har valgt å definere egne bevaringsmål for

områdets funksjon som hekkeområde for sjøfugl og som hekke- og jaktområde for havørn. Vadere og andre fugler som er avhengig av naturkvaliteter på land vil til en viss grad bli fanget opp gjennom overvåkning av naturkvaliteter knyttet til vegetasjon.

Karlsøyvær er et stort og komplekst verneområde. For noen av artene er det valgt ut referanseområder som skal overvåkes, ved behov kan dette gjøres for flere arter. Det er urealistisk å få til en overvåkning av alle artene som hekker i området. Vi har valgt ut arter som er/har vært spesielt tallrike i området i tillegg til arter som har vist tilbakegang. Det er per i dag ikke utarbeidet en egen mal for fastsetting av bevaringsmål for sjøfugl. Vi har tatt utgangspunkt i eksisterende maler, og gjort noen tilpasninger.

For noen av artene er målene fastsatt ut fra bestandssituasjon ved fredningspunktet. Arter som gråmåke og svartbak var ikke særlig tallrike ved fredningen, men var derimot svært tallrike hekkefugler på midten av 1990-tallet. Her er målene satt ut fra en samlet vurdering av tidligere registreringer. For de fleste av artene er det et mål å få en økning i bestandene. Tyvjo er ikke en typisk sjøfugl, men er satt opp i denne gruppen, siden bestandssituasjonen for tyvjo henger nært sammen med bestanden av rødnebbterne. Overordnede mål for området går frem av tabell 5. I vedlegg 7 er det en fullstendig oversikt over aktuelle tilstandsvariabler med bevaringsmål.

Tabell 5: Naturkvaliteter med overordnede bevaringsmål for fugl.

Naturkvalitet	Overordnet mål
Hekkeområde for sjøfugl	Bevare (gjenskape) områdets kvalitet som hekkeområde for sjøfugl <ul style="list-style-type: none"> - Ærfugl – årlig hekkebestand på min. 100 par - Tyvjo – årlig hekking av min. 3 par i de sentrale delene av Karlsøyvær¹ - Teist – årlig hekking av min. 18 par i Slovær - Gråmåke – årlig hekking av min. 150 par - Svartbak – årlig hekking av min. 200 par - Rødnebbterne – årlig hekking av min. 50 par - Toppskarv – årlig hekking av min. 20 par i Slovær
Hekke- og jaktområde for havørn	Bevare områdets kvalitet som hekke- og jaktområde for havørn <ul style="list-style-type: none"> - Årlig hekkebestand på min. 3 par i de sentrale delene av Karlsøyvær¹

¹Omfatter Karlsøya, Karlsøyskjæret, Lågøya, Ytre og Indre Dragan, Tjørnøya, Einarholmen, holme Ø for Einarholmen, Værholmen, Rolvsøya, Engøya, holme V for Engøya, Hjelløya, Hjelløykalven, Dypingen, Kattholmen og Tørrisholmen

3.2 Bevaringsmål for vegetasjon

Karlsøyvær er et stort og svært variert område. Ved fastsetting av bevaringsmål for vegetasjon og naturtyper har det dermed vært nødvendig å velge ut enkelte naturkvaliteter og lokaliteter som skal overvåkes. Utvalget er gjort med bakgrunn i utbredelsen av de ulike naturtypene og verdi. Tilstanden i de utvalgte naturkvalitetene vil trolig gjenspeile tilstanden i resten av området. Overordnede mål for området går frem av tabell 6. I vedlegg 7 er det en fullstendig oversikt over aktuelle tilstandsvariabler med bevaringsmål.

Tabell 6: Naturkvaliteter med overordnede bevaringsmål knyttet til vegetasjon.

Naturkvalitet	Område	Overordnet mål
Naturbeitemark	Karlsøya nordøst	<ul style="list-style-type: none"> - Bevare beitemark med tradisjonell bruksform og -intensitet. - Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet beitemark. - Gjengroingstilstand skal være svak til ubetydelig.

Slåttemark	Nordgård, Karlsøya	<ul style="list-style-type: none"> - Bevare slåttemark med tradisjonell bruksform og -intensitet. - Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet slåttemark. - Gjengroingstilstand skal være svak til ubetydelig.
Kystlynghei	Nordøya/Sørøya	<ul style="list-style-type: none"> - Bevare kystlynghei med tradisjonell bruksform og -intensitet. - Opprettholde den karakteristiske artssammensetningen for tradisjonelt drevet lyngheier. - Det skal være åpne lyngheier uten kratt og trær.
Strandberg	Arøya	<ul style="list-style-type: none"> - Naturtypen skal ivaretas, og artssammensetningen skal opprettholdes - Beholde åpen vegetasjon uten eller med begrenset innslag av trær/busker.
Strandeng	Dypingen	<ul style="list-style-type: none"> - Naturtypen skal ivaretas, og dens variasjon og artssammensetningen skal opprettholdes - Naturlige og intakte soneringer og suksesjon skal opprettholdes.
Sandstrand	Ytre Dragan	<ul style="list-style-type: none"> - Naturtypens maksimale utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive geomorfologiske prosesser. - Artsmangfold og artssammensetning skal opprettholdes. - Eksisterende vegetasjonssonering skal opprettholdes, inkludert naturlige overganger og mosaikker med skjellsandenger og kalkberg.
Sanddynemark	Kvitingen	<ul style="list-style-type: none"> - Naturtypens maksimale utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive naturlige prosesser. - Sandynesoneringsen skal være intakt - Artsmangfold og artssammensetning skal opprettholdes.
Rikmyr	Hjelløya SØ	<ul style="list-style-type: none"> - Naturtypens utstrekning skal ivaretas. - Artsmangfold og artssammensetning skal opprettholdes. - Myrflata skal være åpen uten oppslag av lauvkratt.

4 Brukerinteresser

4.1 Verneforskriften og brukerinteresser

Verneforskriften danner sammen med øvrig lovverk rammene for hva som er tillatt innenfor Karlsøyvær naturreservat. I dette kapitlet vil aktuelle bestemmelser i verneforskriften knyttes opp mot de ulike brukerinteressene. Det henvises i teksten til kapittel og punkt i verneforskriften. Hele verneforskriften ligger som vedlegg 1.

Det er særlig noen paragrafer i verneforskriften som har betydning for forvaltningen:

- § 2 - Formålet med vernet
- § 3 - Her går det frem hvilke bestemmelser som gjelder for reservatet og det er opplistet hvilke aktiviteter som ikke er tillatt.
- § 4 - Her går det frem hvilke aktiviteter som er unntatt bestemmelsene i § 3
- § 5 - Her går det frem hvilke aktiviteter Fylkesmannen kan gi tillatelse til etter søknad.

Aktiviteter som er forbudt gjennom bestemmelsene i § 3, og ikke er nevnt i § 4 eller 5 er i utgangspunktet forbudt. Fylkesmannen kan gi dispensasjon fra vernebestemmelsene i enkelte tilfeller, dette er nærmere beskrevet i kapittel 6.2.

4.2 Primærnæring – jordbruk og skogbruk

4.2.1 Status og mål – primærnæring

Karlsøyvær er en del av et gammelt kulturlandskap og det var tidligere fire gårdsbruk på Karlsøya. Etter at det siste bruket ble fraflyttet i 1975 er bruken av området i hovedsak begrenset til beiting. Den lange kulturpåvirkningen er fremdeles tydelig på Karlsøya, både gjennom det intakte bygningsmiljøet, og i vegetasjon/landskap.

Skogbruksinteressene innenfor reservatet vurderes som små. Det er noe lauvskog på de største øyene, på Karlsøya er det også plantet litt gran.

Forvaltningsmål

- Opprettholde områdets kulturbetingete naturkvaliteter ved hjelp av beiting og slått.
- I områder som er under gjengroing er det et mål å få naturtilstanden tilbake i god tilstand, jf. kapittel om bevaringsmål.

4.2.2 Rammer og regelverk - primærnæring

Flere av bestemmelsene i verneforskriften for Karlsøyvær har betydning for bruk av området til primærnæring. Nedenfor gis en sammenstilling av de viktigste punktene.

Det er et generelt forbud mot ferdsel i reservatet fra 15. april til 31. juli. I § 4, nr. 4 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for *"nødvendig ferdsel for rettighetshavere i forbindelse med næringsvirksomhet, høsting av moltebær og tilsyn med eiendom"*.

Fylkesmannen legger til grunn at dette også omfatter bruk av eksisterende bygninger som fritidsboliger.

I § 4, nr. 8 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for *"rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med villloven, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær"*. Skjøtselstiltak i denne forbindelse kan være høsting av tang for å gjøre opp reir, bygge e-hus eller lignende. Det er etter det vi er kjent med ikke aktiv egg- og dundrift i Karlsøyvær i dag.

I § 4 nr. 6 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for *"tradisjonell beiting"*. Med tradisjonell beiting menes beiting med de dyrearter og i det omfang som tidligere har foregått innenfor det aktuelle området. Under samme punkt står det at *"Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av reservatet."* Det ligger her en mulighet til å begrense beitet dersom det skulle påvirke verneverdiene negativt. Fylkesmannen vurderer det per i dag å være svært lite sannsynlig at en slik situasjon skal oppstå. Økt beite i Karlsøyvær vil fremme verdien av verneverdier knyttet til vegetasjon, både der naturtypene er direkte kulturbetinget og i andre områder. Beite vil også kunne være positivt for sjøfugl siden det vil begrense lauvskogen som blant annet gir hekketrær for kråke.

I § 4 nr. 11 er det gitt et generelt unntak for *"drift av eksisterende innmark"*. Fylkesmannen legger til grunn at dette omfatter bruk av traktor med nødvendig utstyr. Tilførsel av gjødsel utover det som kommer naturlig gjennom beitebruk er ikke tillat da dette vil forringe verdiene i området betraktelig. I vedlegg 5 går det frem hvilke områder som regnes som innmark i denne sammenheng.

I § 4 nr. 1 er det unntak for ”gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse, rednings- og politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed”. Forsvarets har definert hva som regnes som militær operativ virksomhet i eget brev til Direktoratet for naturforvaltning (Forsvarets overkommando 1997). Med gjennomføring av tiltak i skjøtsels- og forvaltningsøyemed regnes tiltak som er iverksatt av forvaltningsmyndigheten.

I vernebestemmelsene er vedlikehold og oppføring av gjerder ikke nevnt. I forbindelse med beite i området kan det være behov for samlegjerder. Fylkesmannen vil vurdere å gi dispensasjon til oppføring av gjerder dersom dette er nødvendig.

Rydding av lauvskog og fjerning av einer og granplanter som er iverksatt på initiativ fra Fylkesmannen omfattes av skjøtselsbestemmelsen i § 6 og trenger ikke dispensasjon fra verneforskriften.

4.3 Jakt og fiske

4.3.1 Status og mål – jakt og fiske

Det er ikke kjent at det foregår jakt på sel i Karlsøyvær. Etter at minken etablerte seg er det blitt fangstet på denne av grunneiere og av Statens naturoppsyn (SNO).

Det har de siste årene blitt fisket en del krabbe innenfor reservatet, områdets bruk til fiske er utover dette ikke kjent.

Forvaltningsmål

- Området skal kunne benyttes til jakt og fiske i henhold til bestemmelsene i verneforskriftene, samt annet lovverk.
- Det skal stimuleres til fangst av mink og eventuelt andre predatorer som det i henhold til forskriften kan jaktes på.

4.3.2 Rammer og regelverk – jakt og fiske

I henhold til § 3, nr. 2 i verneforskriften er ”dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, fredet mot skade og ødeleggelse.”.

I § 4 nr. 3 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”utøvelse av fiske, herunder oppankring, og ferdsel på land i forbindelse med bruk av landfester, i medhold av fiskerilovgivningen og lakse- og innlandsfiskloven”

I § 4 nr. 9 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”jakt og fangst på artene vånd, mink, rødrev, kråke og ravn som gjør skade i henhold til viltlovens bestemmelser.” Kråke kan jaktes fra 15.07-31.03 og ravn fra 10.08.-28./29.02. Mink kan jaktes/fangstes på hele året. Fylkesmannen legger til grunn at det med skade, menes skade på verneverdiene i reservatet.

Mink er en fremmed art som er uønsket i verneområder der sjøfugl er en del av verneområdet. Fylkesmannen kan jf skjøtselshjemmelen i § 47 i naturmangfoldloven iverksette tiltak mot fremmede arter i verneområder.

I § 4 nr. 10 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”jakt på sel i samsvar med gjeldende lovverk, med unntak for tiden fra og med 15. april til og med 31. juli.”

I § 4 nr. 13 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”sanking av kråkeboller.

4.4 Friluftsliv

4.4.1 Status og mål - friluftsliv

Karlsøyvær naturreservat er et område med stor verdi som tur- og rekreasjonsområde. Om sommeren er det et aktivt båtfriluftsliv her. Salten Friluftsråd har i samarbeid med Bodø kommune kartlagt verdifulle friluftsområder i kommunen. Innenfor Karlsøyvær naturreservat er det kartlagt fire viktige friluftsområder:

- Karlsøyvær - verdi B (viktig friluftsområde)
- Hjelløya - verdi A (svært viktig friluftsområde)
- Dypingen - verdi A (svært viktig friluftsområde)
- Fjærkvitingen - verdi A (svært viktig friluftsområde)

Mer informasjon om de kartlagte friluftsområdene, og bakgrunnen for verdisetting finnes på Salten Friluftsråd sine hjemmesider: <http://www.salten.no/content/blogcategory/2/8/>.

I den sørlige delen av reservatet er et større område statlig sikret friluftsområde, se kart i vedlegg 6. Området ble kjøpt av Miljøverndepartementet i 1976 og omtales som Kjerringøyvær. Av større øyer omfatter friluftsområdet Dypingen, Hjelløya, Rolvsøya og Engøya.

På Karlsøya benyttes eksisterende bebyggelse som fritidsboliger for grunneierne.

Forvaltningsmål

- Området skal kunne benyttes som friluftsliv- og rekreasjonsområde, med de unntak som følger av verneforskriften.
- Forstyrrelsen på fuglelivet som følge av ferdsel skal begrenses.

4.4.2 Rammer og regelverk - friluftsliv

I henhold til § 3 nr. 4 verneforskriften er det ”i tiden fra og med 15. april til og med 31. juli forbud mot camping, teltslaging og ferdsel på land i fredningsområdet.

I § 4 nr. 10 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”ilandstigning og telting på øyene Dypingen, Langvågen og Lamøy.” Dypingen ligger innenfor det statlig sikrede friluftsområdet i den sørlige delen av reservatet, mens Langvågen og Lamøya ligger i den nordvestlige delen av reservatet.

I § 3 nr. 2 går det frem at ”hunder skal holdes i bånd”. Bakgrunnen for dette er at hunder kan forstyrre fuglelivet. Fylkesmannen vil ved behov vurdere å gi dispensasjon for nødvendig bruk av gjeterhund i forbindelse med samling av beitedyr.

I § 4 nr. 10 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”*sanking av bær og matsopp i tiden utenom ferdselsforbudsperioden.*”

Vernebestemmelsene for naturreservatet gjelder også i det statlig sikra friluftsområdet. Eventuelle tiltak i friluftsområdet må vurderes opp mot verneformålet og vernebestemmelsene. Ved en eventuell konflikt mellom friluftinteressene og verneformålet vil verneinteressene gå foran.

4.5 Undervisning, formidling og forskning

4.5.1 Status og mål - undervisning, formidling og forskning

Karlsøyvær naturreservat er i dag lite benyttet i undervisnings- og forskningssammenheng.

Områdets karakter og beliggenhet samt utfordringer i forhold til skjøtsel gjør at potensialet for undervisning og forskning er stor. Det knytter seg stor informasjonsverdi til områdets rike vegetasjon og fugleliv samt kulturhistorie. Bruk av Karlsøyvær naturreservat i undervisnings-, formidlings- og forskningsaktivitet (FOU) vil kunne gi økt kunnskap om verneverdiene i området. Fylkesmannen ønsker et tett samarbeid med FOU-institusjoner som ønsker å benytte naturreservatet.

Forvaltningsmål

Innen rammen av verneforskriften kan det legges til rette for undervisning, formidling og forskning.

4.5.2 Rammer og regelverk - undervisning, formidling og forskning

Plante- og dyrelivet er fredet innenfor naturreservatet. En del undervisnings- og forskningsaktivitet vil kreve dispensasjon fra denne bestemmelsen, se kapittel 6.2.

4.6 Bygninger og tekniske inngrep

4.6.1 Status og mål – bygninger og tekniske inngrep

Det er tre områder med fritidsbebyggelse på Karlsøya: to gårder på Nordgård og en i Åkervika. Det står også bygninger på Gammelgården enda, men her er våningshuset delvis rast sammen. I 2007 ble det gitt dispensasjon til oppføring av en fastfortøyd flytebrygge på Karlsøya i forbindelse med hold av utegangersau på øya.

Forvaltningsmål

Nye bygninger eller andre større tekniske inngrep skal ikke etableres innenfor reservatet.

4.6.2 Rammer og regelverk – bygninger og tekniske inngrep

Det er et generelt forbud mot fysiske inngrep i naturreservatet i henhold til verneforskriftens § 3 nr. 3. Her er det listet opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt. Opplytningen er ikke uttømmende, noe som innebærer at det også er forbud mot lignende inngrep.

I § 4 nr. 11 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”*vedlikehold av eksisterende bygninger og brygger*”. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller

utvidelse av bygninger. Det defineres heller ikke som vedlikehold når bærende konstruksjoner skiftes ut eller når bygningene fremstår som i det vesentlige fornyet.

I § 4 nr. 5 går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ”opplag av båt på fast plass til egen bruk for grunneier”. Opplag av båt defineres som båt liggende over lengre tid, uavhengig om det er i vannkanten eller på land. Det vil si at en båt kan ligge i vannkanten i sommerhalvåret og på land i vinterhalvåret uten at det må søkes dispensasjon.

I henhold til § 5 kan Fylkesmannen kan gi tillatelse til; ”etablering av nye anlegg for kystverkets virksomhet og landfester for fiskeredskaper”. Dette kan eksempelvis være oppføring av skilt eller merking av skipsleier.

Av hensyn til verneverdiene er det ønskelig at flere øyer beites. I Karlsøyvær er helårsbeite med gammelnorsk sau særlig aktuelt, både fordi det er ønske om dette lokalt og av hensyn til verneverdiene. For å få tillatelse til helårsbeite krever Mattilsynet at dyrene har tilgang til leskjul. Fylkesmannen vil vurdere å innvilge dispensasjon for oppføring av leskjul dersom dette er nødvendig for å få beitet øyene. Eventuelle leskjul må plasseres slik at det ikke kommer i konflikt med verneverdiene i reservatet.

5 Forvaltningsoppgaver og tiltak

5.1 Oppsyn

5.1.1 Status og mål - oppsyn

Med vernevedtaket oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriftene og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig naturoppsyn er viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdene, både når det gjelder naturtilstanden og bruken av området.

Statens Naturoppsyn (SNO) skal ivareta nasjonale miljøvernoppgaver og forebygge miljøkriminalitet. Statens Naturoppsyn har ansvar for oppsyn i verneområdene i Norge. Lov om statlig naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor særlovene naturmangfoldloven, friluftsløven, motorferdselloven, kulturminneløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeføven og deler av forurensingsføven. Statens Naturoppsyn sine viktigste oppgaver er:

- å ivareta nasjonale miljømål
- kontroll i forhold til lover, forskrifter og andre regelverk
- å forebygge miljøkriminalitet
- veiledning og informasjon
- praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

Det er en SNO-stilling (Statens Naturoppsyn) tilknyttet kysten av Salten, Lofoten og Vesterålen. SNO er blant annet ansvarlig for oppsyn i Karlsøyvær naturreservat. I Karlsøyvær naturreservat vil følgende oppgaver være særlig aktuelle:

- Kontroll med verneføskriften
- Overvåke naturkvalitetene i området i henhold til overvåkningsplan, spesiell vekt på arter og naturtyper der det er utarbeidet bevaringsmål.

- Overvåke og delta i restaurerings- og skjøtselstiltak.
- Overvåke hvordan bruken av området utvikler seg.
- Informasjon og veiledning til brukere og besøkende.

Forvaltningsmål

- Oppsynet skal påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes
- Oppsynet skal følge opp overvåkningsplan for reservatet (inkl. bevaringsmål).
- Oppsynet skal overvåke og delta i restaurerings- og skjøtselstiltak.
- Oppsynet skal drive informasjonsarbeid

5.1.2 Retningslinjer - oppsyn

Følgende retningslinjer skal legges til grunn for oppsynet i Karlsøyvær naturreservat:

- Det gjennomføres oppsyn etter gjeldende lovverk.
- Statens Naturoppsyn skal samarbeide med andre etater, herunder grunneier, brukere, Fylkesmannen og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten.
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom Fylkesmannen og Statens Naturoppsyn videreføres, slik at en i felleskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.

5.2 Skjøtsel

5.2.1 Status og mål - skjøtsel

Verneverdiene i Karlsøyvær er truet, særlig gjelder dette bestandene av sjøfugl. Sammenligner man med tidligere data har flere arter hatt en drastisk tilbakegang. Det viktigste tiltaket for å bygge opp igjen fuglebestandene vil være å bekjempe minken i Karlsøyvær. Denne oppgaven er høyt prioritert.

De fleste øyene i Karlsøyvær ble tidligere beitet, dette gjenspeiles i at flere av de registrerte naturtypene er kulturbetingete. Selv for naturtyper som ikke kan sies å være direkte kulturbetinget, vil et visst beitetrykk være positivt. I dag er det kun Karlsøya og Hjelløya som beites. Det er ønskelig å få beitet flere øyer med husdyr. I første omgang vil vi prioritere å få beite på Dypingen og Engøya i Fjærvær. Helårsbeiting med utegangersau vil være positivt da denne reduserer oppslag av vedvekster. Også med tanke på at Karlsøyvær er valgt ut som referanseområde i handlingsplan for kystlynghei vil det være positivt med helårsbeite på flere øyer. I tillegg til beiting kan det være behov for noe rydding av einer og lauvskog. Dersom Fylkesmannen tar initiativ til å få beite på flere øyer vil vi i forkant gjøre en vurdering av hvorvidt beitinga vil påvirke øvrige verneverdier i området, eks. konflikt med beiteområder for gås.

Forsøpling er et stort problem i Karlsøyvær siden mye søppel driver i land på strendene. Grunneierne mener dette er blitt noe bedre etter at avfallsanlegget på Bratten stengte, men fremdeles raker det årlig i land betydelige søppelmengder. Det er lang tradisjon for at skoleklasser eller idrettslag er blitt engasjert for å delta på søppelaksjoner i Karlsøyvær. Det er fremdeles behov for årlige søppelaksjoner, og det bør være et mål at alle øyene renskes for søppel minst en gang hvert 10. år

Forvaltningsmål

- Utrydde minken i Karlsøyvær
- Opprettholde områdets kulturbetingete naturkvaliteter ved hjelp av beiting og slått.
- I områder som er under gjengroing er det et mål å få naturtilstanden tilbake i god tilstand, jf. kapittel 3 om bevaringsmål
- Lauvskog og einer som har etablert seg på strandenger og i lynchheimråder skal fjernes.
- Hindre at fremmede treslag som er plantet innenfor naturreservatet sprer seg.
- Begrense forekomsten av drivsøppel gjennom årlige søppelaksjoner.

5.2.2 Retningslinjer og lovverk – skjøtsel

I naturmangfoldloven § 47, skjøtselshjemmelen, går det fram at forvaltningsmyndigheten har hjemmel til å utføre skjøtselstiltak i naturreservatene naturreservat (se tekstboks). Det går videre frem at grunneier/rettighetshaver skal varsles om tiltak og få tilbud om å utføre tiltak på egen eiendom.

§ 47. (skjøtsel av verneområder)

I verneområder etter dette kapitlet kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak.

Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.

Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf. § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf.

Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd.

Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren.

(...)

Skjøtselstiltak som er iverksatt på initiativ fra forvaltningsmyndigheten vil normalt ikke kreve dispensasjon fra verneforskriften, jf. vernebestemmelsens § 4 nr. 1. Tiltak som gjerding og oppføring av leskjul regnes imidlertid ikke som skjøtselstiltak, men tilrettelegging for skjøtsel, og krever dermed dispensasjon fra verneforskriften.

Følgende retningslinjer gjelder ved skjøtsel i reservatet:

- Alle skjøtselstiltak skal skje i samarbeid mellom Fylkesmannen, SNO og grunneiere, på bakgrunn av forvaltningsplanen. Bodø kommune og grunneiere skal være informert.
- Gjennomføring av tiltak som medfører menneskelig aktivitet, eksempelvis manuell rydding eller søppelplukking, skal så fremt det er mulig gjøres i perioden 1.august-14.april for å unngå forstyrrelse i hekketida for fugl.
- Skjøtselstiltak skal ikke være til hinder for ferdsel i området.

- Beitedyr bør settes ut så tidlig som mulig om våren, helårsbeite med gammelnorsk sau er ønskelig.

5.2.3 Tiltak - skjøtsel

Tiltak er satt opp i dette kapitlet med tidsrammer og stipulerte kostnader.

Utarbeiding av plan for utrydding av mink og gjennomføring planen

Ansvarlig:	Statens Naturoppsyn
Gjennomføres:	2011 – 2015
Kostnad:	100 000.- første år, deretter 60 000.- årlig.
Prioritet:	1 – Høy

Etablere beiting på Hjelløya, Dypingen og Engøya i Fjærvær

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland og grunneiere/beitebrukere
Gjennomføres:	2011 - 2015
Kostnad	?
Prioritet:	1 – Høy

Rydding av lauvkratt og einer

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland og Statens Naturoppsyn
Gjennomføres:	2012 - 2015
Kostnad:	50 000.- hvert år
Prioritet:	1 – Høy

Utarbeide plan for lyngbrenning og starte lyngbrenning

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland, Statens Naturoppsyn og grunneiere
Gjennomføres:	2011 – 2015
Kostnad:	35 000.- første år, deretter etter behov
Prioritet:	1 - Høy

Gjennomføre søppelrydding

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres:	Årlig
Kostnad:	20 000.-
Prioritet:	2 – Middels

5.3 Overvåkning

5.3.1 Status og mål - overvåkning

En god forvaltning krever kunnskap om naturkvalitetene innenfor verneområdet og tilstanden på disse. En jevnlig overvåkning av naturkvalitetene er nødvendig for å vurdere tilstand og eventuelt behov for tiltak. Det har ikke vært gjennomført noen systematisk overvåkning av reservatet tidligere. Med registreringene og vegetasjonskartleggingen gjennomført i 2009 av Miljøfaglig Utredning har vi god oversikt over tilstanden til de fleste naturkvalitetene innenfor reservatet per i dag.

I kapittel 3 er det definert bevaringsmål for mange av naturkvalitetene. Oppfølging av disse vil være sentralt i overvåking av reservatet.

Det planlegges flere skjøtselstiltak i Karlsøyvær i tiden fremover. Skjøtsel og restaurering av naturområder er et arbeidsfelt der man fremdeles har lite kunnskap. Oppfølging av igangsatte skjøtselstiltak, og effekter på fugle- og plantelivet vil være viktig i planperioden.

Karlsøyvær naturreservat benyttes en del til rekreasjon og friluftsliv. Ved økt ferdsel vil det være viktig å overvåke eventuelle virkninger på naturkvalitetene.

Forvaltningsmål

- Økt kunnskap om naturkvaliteter og eventuelle endringer.
- Økt kunnskap om hvordan skjøtselen påvirker naturkvalitetene.

5.3.2 Retningslinjer - overvåkning

- Fylkesmannen har hovedansvar for overvåkning av naturkvalitetene i reservatet. Statens Naturoppsyn vil i de fleste tilfellene stå for den praktiske gjennomføringen. Dette avklares gjennom den årlige bestillingsdialogen.
- Statens Naturoppsyn rapporterer til Fylkesmannen ved behov og minst en gang per år.
- Utvikling og tilstand til bevaringsmålene skal evalueres av Fylkesmannen, og tiltak skal settes inn om nødvendig.

5.3.3 Tiltak - overvåkning

Utarbeide overvåkningsplan med bevaringsmål

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland (Statens Naturoppsyn)
Gjennomføres:	2013
Kostnad:	100 000.-
Prioritet:	1 – Høy

Ta nye belegg av gråkrans og kartlegge oterbestand

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland og Statens Naturoppsyn
Gjennomføres:	2013
Kostnad:	15 000.-
Prioritet:	1 – Høy

5.4 Informasjon og tilrettelegging

5.4.1 Status og mål – informasjon og tilrettelegging

Det er utarbeidet informasjonsplakat for Karlsøyvær naturreservat, se vedlegg 2. I tillegg er det utarbeidet en egen plakat for RAMSAR-områdene i Nordland. Det er satt opp en plakat i båthavna ved Kjerringøy brygge, men det er behov for oppføring av flere plakater.

Naturreservatet er merket med verneskilt. Informasjon om naturreservatet er tilgjengelig på <http://nordland.miljostatus.no>

Det er viktig med informasjon om naturkvalitetene i området for å unngå forstyrrelse av fugl. Hvis grunneierne og lokale båtbrukere har slik kunnskap vil de kunne unngå sårbare områder når de ferdes i reservatet, og også veilede andre brukere. Både brosjyrer, informasjonsplakater og kart vil kunne gi nødvendig informasjon. En brosjyre som kan tas med inn i reservatet, kan i tillegg gi økt opplevelsesverdi for besøkende. Mange av de som besøker Karlsøyvær er ikke

fra Norge, og det kan være behov for å utarbeide informasjonsmateriell på engelsk og tysk. Dette må vurderes sammen med reiselivsnæringen i kommunen.

Eventuelt andre tilretteleggingstiltak må vurderes opp mot verneformålet. Ved økt ferdsel kan det bli behov for å kanalisere ferdselen. Dette kan gjøres gjennom informasjonstiltak og tilrettelegging. Det jobbes med å få etablert et RAMSAR-senter på Kjerringøy der informasjon om Karlsøyvær naturreservat og de andre verneområdene i området vil være en viktig del. Fylkesmannen ønsker en tett dialog om informasjonsarbeidet ved en eventuell etablering av et slikt senter.

Forvaltningsmål

- Informasjonsarbeidet i og utenfor Karlsøyvær naturreservat skal bidra til at alle besøkende får informasjon om naturkvalitetene i området og bestemmelsene i verneforskriften.
- Informasjonsarbeidet skal bidra til at naturkvalitetene ivaretas.
- Tilrettelegging for ferdsel skal sikre naturkvalitetene i reservatet.

5.4.2 Retningslinjer – informasjon og tilrettelegging

Alt informasjonsmateriell skal utarbeides av, eller i samarbeid med Fylkesmannen.

5.4.3 Tiltak – informasjon og tilrettelegging

Oppføring av informasjonsplakater for Karlsøyvær naturreservatet*

Ansvarlig:	Statens Naturoppsyn
Gjennomføres:	2011
Kostnad:	10 000.-
Prioritet:	1 – Høy

Utarbeide brosjyre for Karlsøyvær naturreservat og sette opp brosjyrebokser

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres:	2013
Kostnad:	15 000.-
Prioritet:	2 - Middels

*Oppføring av plakat på Karlsøya, samt typiske utfartssteder i Bodø og eventuelt Steigen kommune.

6 Saksbehandling

6.1 Forvaltningsmyndigheter

Ansvar for forvaltningen av Karlsøyvær naturreservat involverer følgende myndigheter:

Miljøverndepartementet (MD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven (naturmangfoldloven) og viltloven.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturvernloven (naturmangfoldloven). DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. DN er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte

verneområdet har gjort. DN skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Nordland (FM) er per i dag forvaltningsmyndighet for Karlsøyvær naturreservat.

Bodø kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innen Karlsøyvær naturreservatet, eksempelvis plan- og bygningsloven.

6.2 Lovverk, føringer og forvaltning

6.2.1 Naturmangfoldloven

Vedtak om vern av Karlsøyvær naturreservat er hjemlet naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven (nml) i kraft (se tekstboks), og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av den inntil Kongen bestemmer noe annet, jf naturmangfoldloven § 77 første punktum.

Naturmangfoldloven § 1

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Kapittel II i naturmangfoldloven inneholder alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Dette inkluderer forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som også gjelder innenfor naturreservat. I tillegg går det av nml § 7 at ved utøving av offentlig myndighet skal prinsippene i nml § 8 – 12 legges til grunn som retningslinjer. Det stilles krav til at vurderingen skal fremgå av beslutningen. Dette har blant annet betydning ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

De fem prinsippene er:

- § 8** Offentlige beslutninger skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelige kunnskap om arter, naturtyper og effekten av påvirkning
- § 9** Ved tvil om effekten av påvirkning skal føre – var – prinsippet benyttes
- § 10** Samlet belastning på et økosystem skal vurderes
- § 11** Den som gjør skade på miljøet skal bære kostnadene (rimelighetsvurdering)
- § 12** Det skal velges driftsmetoder, teknikk og lokalisering som i størst mulig grad begrenser skade på naturen.

Dersom det søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftens § 7, skal søknaden vurderes etter naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse i nml § 48. Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft, jf nml § 77, annet punktum. Se egen omtale av naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse i kap. 6.2.3.

6.2.2 Forvaltning av verneforskriften

Karlsøyvær naturreservat skal forvaltes etter verneforskriften for reservatet. Ansvar for dette ligger hos forvaltningsmyndigheten. Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet et rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (DN Rundskriv 2010), se <http://www.dirnat.no/multimedia.ap?id=47066> . I rundskrivets kapittel 4.1 står følgende:

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneforskriftene i tråd med verneformålet og treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Videre skal forvaltningsmyndigheten utøve myndighet innenfor rammen av verneforskriften. I dette ligger det blant annet å behandle, og avgjøre alle søknader.

Forvaltningen av verneområdet skal skje med et langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenkning både hos forvaltningsmyndigheten og brukere. Forvaltningsplanen for Karlsøyvær naturreservat vil rulleres hvert 5. år for å kunne fange opp eventuelle endringer i verneområdet.

6.2.3 Dispensasjonsbestemmelsen

Naturmangfoldlovens § 48 inneholder den generelle unntaksparagrafen (se tekstboks). Det går her frem at det kan gis dispensasjon fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkårene må være oppfylt for at dispensasjon kan gis.

Naturmangfoldloven § 48 – dispensasjon fra vernevedtak

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet et rundskriv som omhandler forvaltning av verneforskrifter. I rundskrivets kapittel 6.4.1 står det følgende om dispensasjonsadgangen: "Vilkåret om at tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene nevneverdig innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset verdi for verneverdiene. Det er mao i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene som omfattes av bestemmelsen. Siktemålet er at verneforskriften ikke uthules gjennom omfattende dispensasjonspraksis." Om dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser står det følgende i rundskrivets kapittel 6.4.2:

- Nyttens av et forskingsprosjekt skal vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper forskningen ellers medfører.
- Forskningsaktivitet som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde bør kanaliseres utenfor verneområdet.

- Det vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer lempelig eller kurant dispensasjonspraksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene.

Uavhengig av det som følger av avsnittet ovenfor kan det gis dispensasjon dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Her presiseres det i rundskrivets kapittel 6.4.3 at bestemmelsen først og fremst er aktuell for tiltak av nasjonal betydning. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning vil generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen.

6.2.4 Forholdet til andre lovverk

Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven går foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene. Det er også viktig å merke seg at det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder vernet etter naturvernloven. Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet av forvaltningsmyndigheten. Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet.

6.2.5 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 3. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Karlsøyvær naturreservat.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes Fylkesmannen i Nordland.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteressene. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteressene.
4. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal Fylkesmannen vurdere om saken skal behandles på nytt med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.
5. Statens Naturoppsynet er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
6. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Bodø kommune, Statens Naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning, Naturvernforbundet i Nordland og grunneiere dersom de berøres. Naturvernforbundet har rettslig klageinteresse.
7. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen i Nordland. Fylkesmannen vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Direktoratet for naturforvaltning for endelig behandling og vedtak.

6.2.6 Utenforliggende virksomhet

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomhet utenfor vernegrensene. Det er derfor viktig at grunneiere, kommuner og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende området på en slik måte at ikke verneverdiene innefor et verneområde blir forringet.

I naturmangfoldlovens § 49 er det fastsatt en særskilt bestemmelse for virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og som kan virke inn på naturverdiene i et verneområde. I slike tilfeller skal den aktuelle myndigheten legge vekt på hensynet til disse verdiene i vurderingen av om en tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. Bestemmelsen gjelder for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, f.eks. gjennom forurensing, endring i vannstand, drenering eller ved retningsendring av vassdrag.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. naturmangfoldloven § 6. Den innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

6.2.7 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av nasjonalparken er det viktig at lovverket følges opp, og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom ileggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. For å ivareta lovens formål har Naturmangfoldloven (nml) i kap IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere med anmeldelse eller informasjon der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten.

Forvaltningsmyndigheten har også et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd som blir kjent for dem. Dette kan skje gjennom anmeldelse og/eller rapportering til Direktoratet for naturforvaltning for forvaltningsmessige reaksjoner. En slik oversendelse bør inneholde forvaltningsmyndighetenes vurdering av tilfellet og hvilke sanksjoner som ansees hensiktsmessig.

Fylkesmannen er fra 01.01.2011 delegert myndighet etter nml kap IX § 69-73, disse er:

§ 69 *Retting og avbøtende tiltak.* Denne paragrafen gir myndighetene hjemmel til å pålegge en ansvarlig å stanse pågående ulovlige arbeider og/eller treffe vedtak om retting av det ulovlig etablerte forholdet.

§ 70 *uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.* Denne paragrafen retter seg mot forhold som i utgangspunktet er lovlig, men som innebærer uforutsette og vesentlige konsekvenser for naturmangfoldet. Når slik skade har inntruffet kan myndighetene pålegge den ansvarlige å treffe tiltak (gjenoppretting) dersom det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige.

§ 71-72 *Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.* Disse paragrafene gir myndighetene mulighet til å sørge for iverksetting av tiltak for den ansvarliges regning når pålegg etter §§ 69 og 70 ikke blir etterkommet, eller dersom det haster av hensyn til naturmangfoldet eller det ikke kan påvises noen ansvarlig.

§ 73 *Tvangsmulkt* er et pressmiddel myndighetene kan benytte for å sikre gjennomføring av lovens bestemmelser. Tvangsmulkt fastsettes når en overtredelse er avdekket og pålegg om retting eller unnlattelse av å oppfylle en plikt ikke er etterkommet. Tvangsmulkt kan være et engangsbeløp eller løpende så lenge overtredelsen varer.

Direktoratet for naturforvaltning er myndighet etter § 74 *Miljøerstatning* som innebærer et objektivt erstatningsansvar ved overtredelse av bestemmelser i nml eller i annen lovgivning som får betydning for gjennomføring av mål og prinsipper i loven. Denne bestemmelsen bidrar til at mindre overtredelser ”avkriminaliseres” og kan sanksjoneres av forvaltningen selv uten å gå gjennom rettsapparatet. Dette regnes ikke som straff og er ikke til hinder for å ilegge andre sanksjoner.

§ 75 angir strafferammen for overtredelser av nml som er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser.

7 Forvaltningsplanens varighet

Forvaltningsplanen for Karlsøyvær naturreservat gjelder for tidsperioden 2012-2017. Fylkesmannen er ansvarlig for revidering av forvaltningsplanen, arbeidet med revidering av forvaltningsplanen skal starte senest i 2016. Fylkesmannen kan revidere forvaltningsplanen før den tid dersom det er behov for det.

8 Kilder

Andersen, H. 1975. Om floraen i Karlsøyvær Vedlegg 1 i: Bodø Friluftsnemnd 1975. Karlsøyvær i Bodø. Forslaget om naturreservat. 1 s + krysslister.

Artsdatabanken 2009. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Bodø Friluftsnemnd 1975. Karlsøyvær i Bodø. Forslaget om naturreservat. Intern rapport til Fylkesmannen i Nordland.

Carlsen, T. H., Aune, S. & Bär, A. 2011. Oppfølging av verneområder. Utprøving av overvåkningsmetodikk. Bioforsk Rapport Vol. 6 Nr. 20 2011. Bioforsk Nord, Tjøtta.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) 2007. Håndbok 13 - 2. utgave 2006 Oppdatert 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) 2010. Forvaltning av verneforskrifter – Rundskriv november 2001, revidert februar 2010. <http://www.dirnat.no/multimedia.ap?id=47066>

Elven, R. 1984. Skjørlokene i Nord-Norge. Blyttia 42: 57-67.

Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H. Fjelland, M., Fredriksen, K.E. & Johansen, V. 1988. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. B Beskrivelse for regionene Nord-Helgeland og Salten, Økoforsk rapport 1988, 2B.

- Forsvarets overkommando. 1997. Militær operativ virksomhet i vernede områder. Brev til Direktoratet for naturforvaltning m.fl. av 7.1.1997.
- Johansen, R. 2003. Oppsynet i Karlsøyvær naturreservat sesongen 2003. Upubl. rapport. 5 s. + vedlegg. Intern rapport til Fylkesmannen i Nordland.
- Johansen, R. 2004. Oppsynet i Karlsøyvær naturreservat sesongen 2004. Upubl. rapport. 5 s. + vedlegg. Intern rapport til Fylkesmannen i Nordland.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (eds.). 2010. The 2010 Norwegian Red List for Species. Norwegian Biodiversity Information Centre, Norway.
- Langangen, A. 2007. Kransalger og deres forekomst i Norge. Saeculum Folag, Gan. 76 s. + vedlegg.
- Larsen, B. H. & Wergeland Krog, O. M. 2009. Karlsøyvær naturreservat i Bodø kommune. Naturtyper, fugl og sjøpattedyr. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:37. ISBN: 978-82-8138-366-1
- Misund, H. 1975. Karlsøyvær i Bodø. En del registreringer av dyre- og fuglelivet. Vedlegg 2 i: Bodø Friluftsnemnd 1975. Karlsøyvær i Bodø. Forslaget om naturreservat. 3 s.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) upubl. Telling av overvintrende sjøfugl i Karlsøyvær i februar 1989. Feltnotater (BHL).
- Nystad, A. & Aarstad, I. 1993. Fugle- og planteregistreringer i Karlsøyvær naturreservat, våren og forsommeren 1993. NOF Bodø lokallag. Rapport. 8 s. + vedlegg.
- Nystad, A., Kristiansen, T. E. & Albertsen, V. 2003. Ekstraordinært oppsyn innen Karlsøyvær naturreservat – Bodø kommune i perioden 9-11.05.03. Brev til Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen. 2 s.
- Riksrevisjonen, 2005–2006. Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med kartlegging og overvåking av biologisk mangfold og forvaltning av verneområder. Dokument nr. 3:12.
- Aandahl, A. 1983. Sjøfugltelling Karlsøyvær, Bodø kommune, 11. mars 1983. Intern rapport hos Fylkesmannen i Nordland.

9 Vedlegg

1. Verneforskrift for Karlsøyvær naturreservat
2. Kart over delområder i reservatet
3. Tidligere fugleregistreringer sammenlignet med tellinger fra 2009
4. Kart over innmark på Karlsøya
5. Kart over statlig sikrete friluftsområder
6. Informasjonsplakat for Karlsøyvær naturreservat (bakside av omslag)
7. Bevaringsmål (i egen lomme).

Vedlegg 1:

Forskrift om Kystverneplan Nordland, vedlegg 31, Karlsøyvær naturreservat, Bodø kommune, Nordland.

Fastsatt ved kgl.res. 6. desember 2002 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10, § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Reservatet berører følgende gnr./bnr.: 120/1, 120/2, 120/3, 120/4, 120/5, 120/6, 120/7, 120/8, 120/9, 120/10, 120/12, 120/13, 120/18, 120/23, 120/24, 120/25, 121/1, 121/3, 121/4, 121/5, 121/6, 121/7, 121/8, 121/9, 121/10, 121/12, 121/14, 121/29, 123/1, 123/2, 123/3, 123/4, 123/5, 124/46, 127/1, 127/2, 127/3, 127/4, 127/5, 127/6, 127/7, 127/9, 127/10, 127/12, 127/13, 127/14, 127/15, 127/17, 127/18, 127/19, 127/20, 127/22, 127/23, 127/24, 127/27, 127/28, 127/34, 127/35, 127/36, 127/39, 127/40, 127/48, 127/57.

Reservatet dekker et areal på ca. 49.365 daa hvorav ca. 41.944 daa er sjøareal. Grensene for reservatet er vist på kart i målestokk 1:50.000 datert Miljøverndepartementet desember 2002. Reservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Kartet og fredningsforskriften oppbevares i Bodø kommune, hos Fylkesmannen i Nordland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2. Formål

Formålet med fredningen er å ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Området har både store botaniske (havstrandvegetasjon) og ornitologiske (hekke- og overvintringsområde for sjøfugl) verdier.

§ 3. Vernebestemmelser

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon (herunder tang og tare) i vatn, på land og i sjøen er fredet mot all form for skade og ødeleggelse. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse. Nye dyrearter må ikke innføres. Hunder skal holdes i bånd.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av nye bygninger, anlegg og faste innretninger, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, hensetting av campingvogner o.l., framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, nyplanting, oppdyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og planering av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. I tiden fra og med 15. april til og med 31. juli er det forbud mot camping,

teltslaging og ferdsel på land i fredningsområdet.

5. Bruk av modellbåter, modellfly, vannskuter og surfebrett og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.
6. Motorferdsel til lands er forbudt. Start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 m er forbudt.

§ 4. Generelle unntak

Bestemmelsene i § 3 med unntak av nr. 6 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, rednings-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Bruk av eksisterende skyte- og øvingsfelt for Forsvaret.
3. Utøvelse av fiske, herunder oppankring, og ferdsel på land i forbindelse med bruk av landfester, i medhold av fiskerilovgivningen og lakse- og innlandsfiskloven.
4. Nødvendig ferdsel for rettighetshavere i forbindelse med næringsvirksomhet, høsting av moltebær og tilsyn med eiendom.
5. Opplag av båt på fast plass til egen bruk for grunneier.
6. Tradisjonell beiting. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av reservatet.
7. Sanking av bær og matsopp i tiden utenom ferdselsforbudsperioden.
8. Rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med viltloven, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær.
9. Jakt og fangst på artene vånd, mink, rødrev, kråke og ravn som gjør skade i henhold til viltlovens bestemmelser.
10. Jakt på sel i samsvar med gjeldende lovverk, med unntak for tiden fra og med 15. april til og med 31. juli.
11. Vedlikehold av eksisterende bygninger og brygger, og drift av eksisterende innmark.
12. Drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg og ferdsel i forbindelse med dette arbeidet.
13. Sanking av kråkeboller.
14. Ilandstigning og telting på øyene Dypingen, Langvågen og Lamøy.

§ 5. Eventuelle unntak etter søknad

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

1. Etablering av anlegg for Kystverket.
2. Etablering av landfester for fiskeredskaper.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides

forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltak.

§ 7. *Generelle dispensasjonsregler*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser, for arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller dersom det ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 8. *Forvaltningsmyndighet*

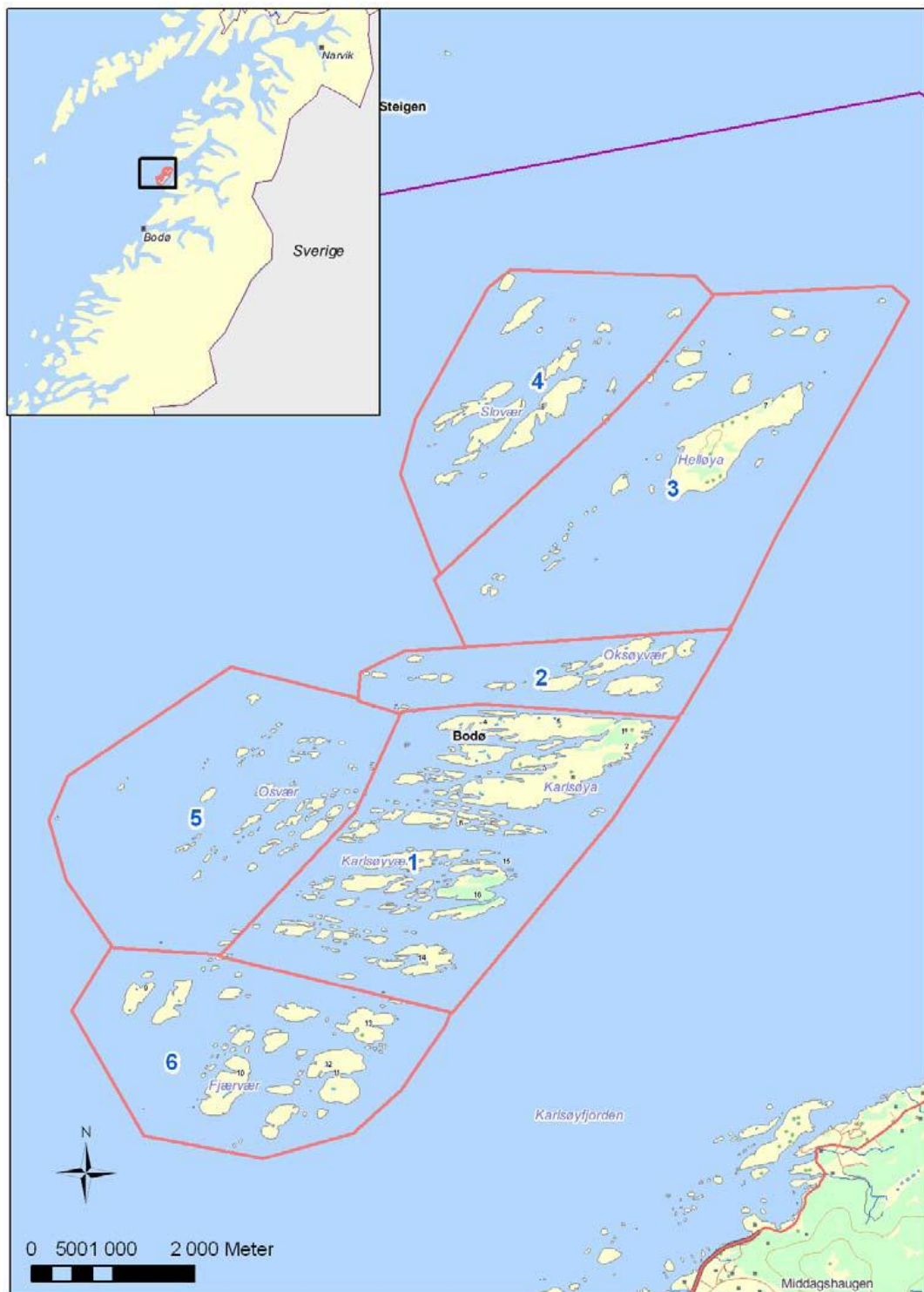
Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 9. *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2:

Karlsøyvær delområder

Vedlegg 3: Oppsummering av tidligere registreringer av hekkende sjøfugl/våtmarksfugl i Karlsøyvær naturreservat, sammenlignet med tellingene i 2009.

Art	Misund 1975	Nystad & Aarstad 1993	Johansen 2003 og 2004/ Nystad m.fl. 2003	Larsen & Wergeland Krog 2009	Sannsynlig bestands-utvikling
Grågås	20-25 par	259 ind.		18-20 par	stabil
Gravand		3 ind.			
Brunnakke				1 par	
Krikkand	2 par	7 ind.			
Stokkand		4 ind.			
Stjertand		2 ind.			
Ærfugl	minkende be-stand	666 ind.	100+ ind.	30-41 par	kraftig tilba-kegang
Siland	vanlig hekkefugl	61 ind.		22-35 par	stabil?
Smålom	1 par	2 ind.			
Storlom		2 ind.			
Toppskarv		72 ind.	15-20 (ind./par?) Utværholmen, noen få par Hamnøya	25-33 par	stabil?
Havørn	4 par	67 ind.	6 par	8 par	økning
Tjeld	vanlig hekkefugl	106 ind.		81-82 par	økning
Sandlo	sannsynlig hekkefugl	12		5 par	trolig stabil
Heilo		75 ind. (trekk)		2 par	?

Vipe	2-3 par	1 par Karl- søya	Tilstede i 2003		tilbakegang/ forsvunnet
Enkeltbekkasin	sannsynlig hek- kefugl	38		5 par	trolig kraftig tilbakegang
Småspove	1-2 par?	11		5-6 par	stabil?
Storspove	1-2 par	21		6 par	tilbakegang?
Rødstilk	sannsynlig hek- kefugl	15		10 par	stabil
Steinvender		8		1 par	tilbakegang
Tjuvjo	2-3 par	17 ind.		4 par	tilbakegang
Fiskemåke	hekkefugl	79 ind.		18 par	tilbakegang
Sildemåke	8-16 par (Lå- gøya og Sø- røya)	12 ind.	1 par Lågøya	0-1 par	kraftig tilba- kegang
Gråmåke	sannsynlig hek- kefugl i mindre antall	413 ind.		108 par	økning
Svartbak	fåtallig hekkefugl	504 ind.		195-197 par	økning
Rødnebbterne	hekkefugl	50+ par		4+ par	tilbakegang
Teist	hekker på flere av holmene	100 ind.	20 ind. Beste- morholmen	22-33 par	tilbakegang

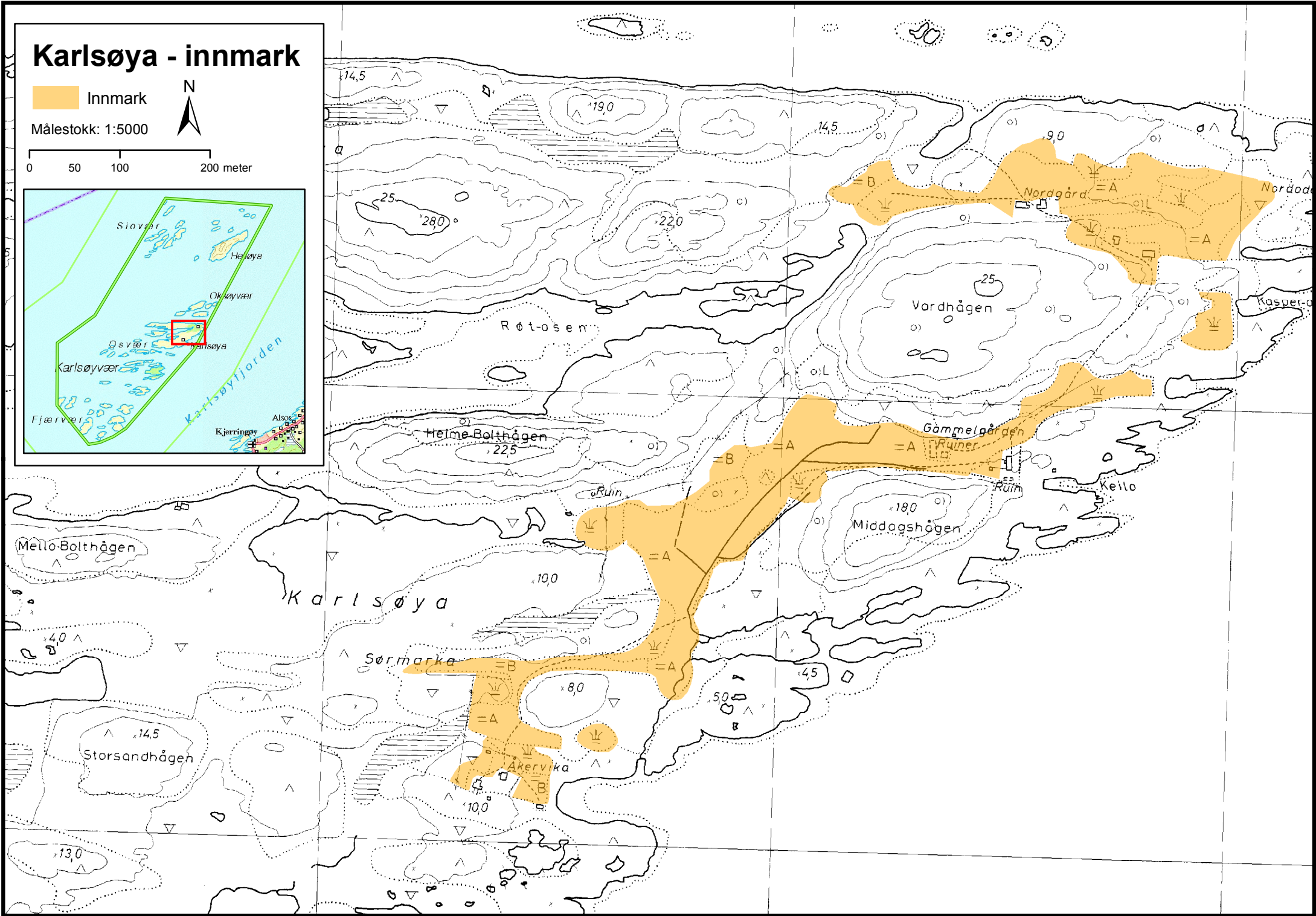
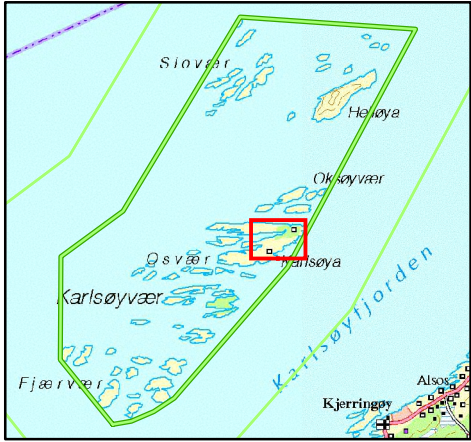
Karlsøya - innmark

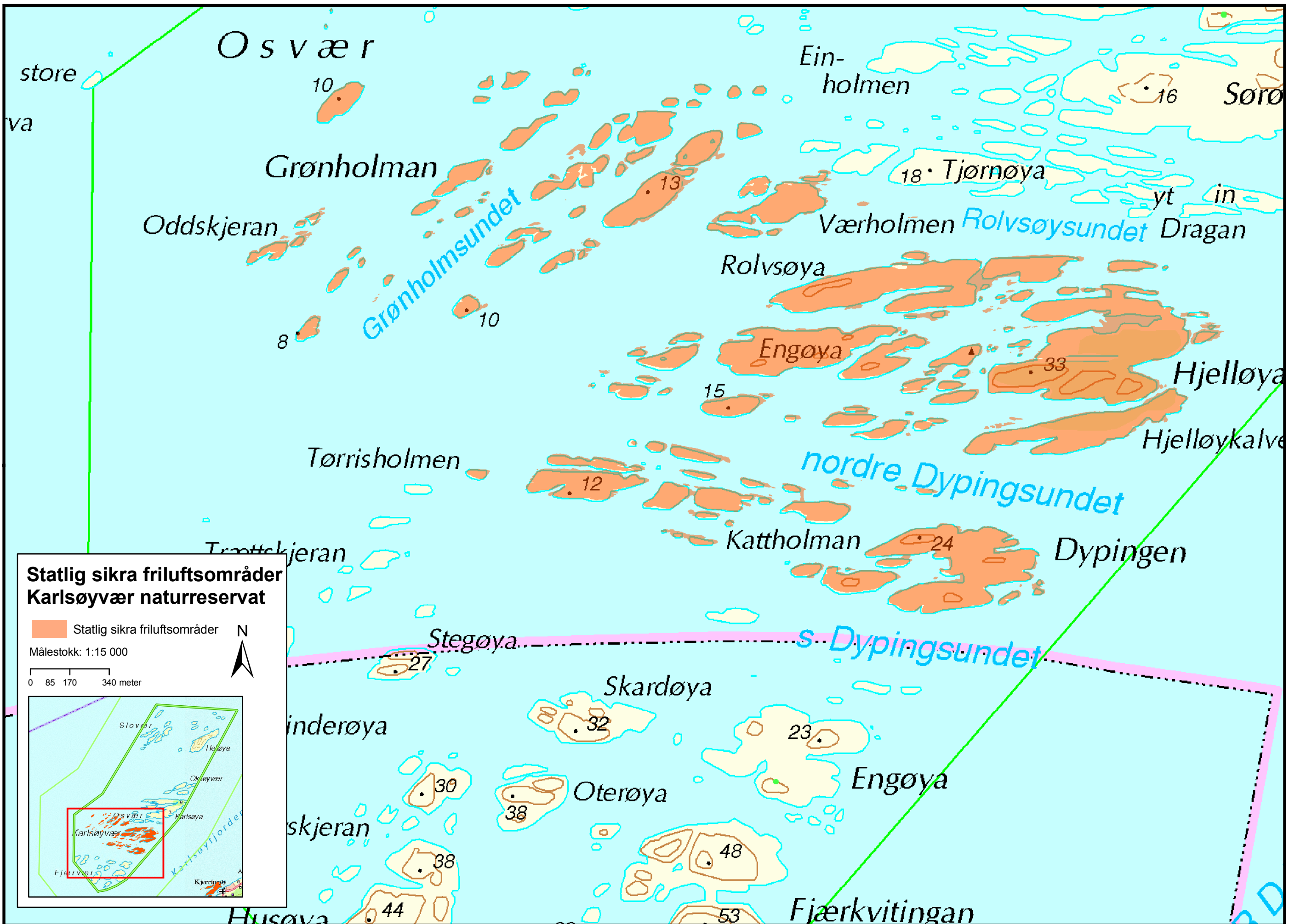
Innmark

Målestokk: 1:5000

0 50 100 200 meter

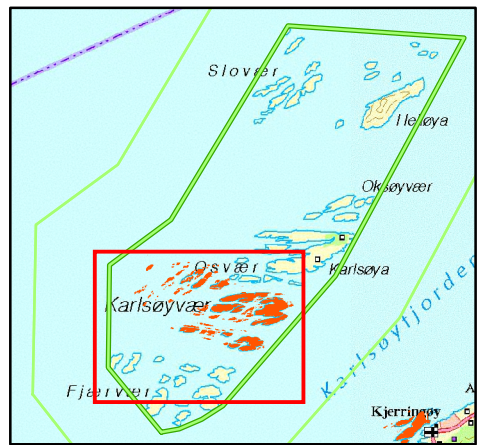
**Statlig sikra friluftsområder
Karlsøyvær naturreservat**

Statlig sikra friluftsområder

Målestokk: 1:15 000

0 85 170 340 meter

Nordlandsbåt på Karlsøyfjorden.

Grønnholman

Tjeldegg på havstrand

Nattfiol i midnattsol

Engøya

Alle fotografier: Roger Johansen

NATURRESERVAT

KARLSØYVÆR

Karlsøyvær naturreservat i Bodø kommune ble opprettet ved kongelig resolusjon 6. desember 2002. Området med fuglelivsfredning ble opprettet ved kgl.res. 11. november 1977. Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 49.365 daa hvorav ca. 41.944 daa er sjøareal, fuglelivsfredningsområdet dekker ca. 73.000 daa, hvorav ca. 72.000 daa er sjøareal.

Formålet med vernet er å ivareta et verdifullt kystområde med verdier både innen zoologi/ornitologi og botanikk. Det er viktig at man her har ivaretatt et helt øyvær med viktig funksjon som hekkeområde for fugl.

Karlsøyvær naturreservat ble i august 2002 opptatt som RAMSAR-område. Det vil si at verneområdet er rangert som en av verdens viktigste våtmarker.

RAMSARKONVENSJONEN

“International Conference on the Conservation of Wetlands and Waterfowl” fant sted i byen Ramsar i Iran i 1971. Der ble Ramsarkonvensjonen utarbeidet av representanter for 18 regjeringer. Landene som undertegner konvensjonen forplikter seg til å peke ut våtmarksområder som har internasjonal betydning for våtmarksfugler og føre dem opp på den internasjonale Ramsarlista.

ET NATUROMRÅDE AV INTERNASJONAL VERDI

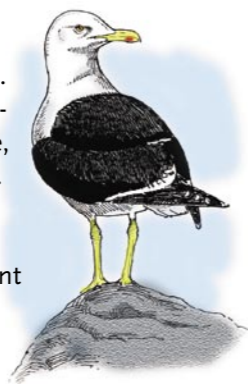
Større øyområde beliggende vest for Kjerringøy. Området er topografisk svært vekslende med lave øyer i sørvest, mens Helløya helt i nordøst er på over 100 m o.h.

Det er noe bebyggelse på Karlsøya. Dette er den største øya innen området. Bebyggelsen på Karlsøya brukes i dag som fritidsboliger. Tidligere var det e-hus på Karlsøya, men disse er nå forfalt. Bodø kommune valgte steinfjøsen på Karlsøya, bygget på 1800-tallet som sitt kulturminne i Kultuminneåret 1997. På flere av øyene er det større eller mindre forekomster av løvskog.

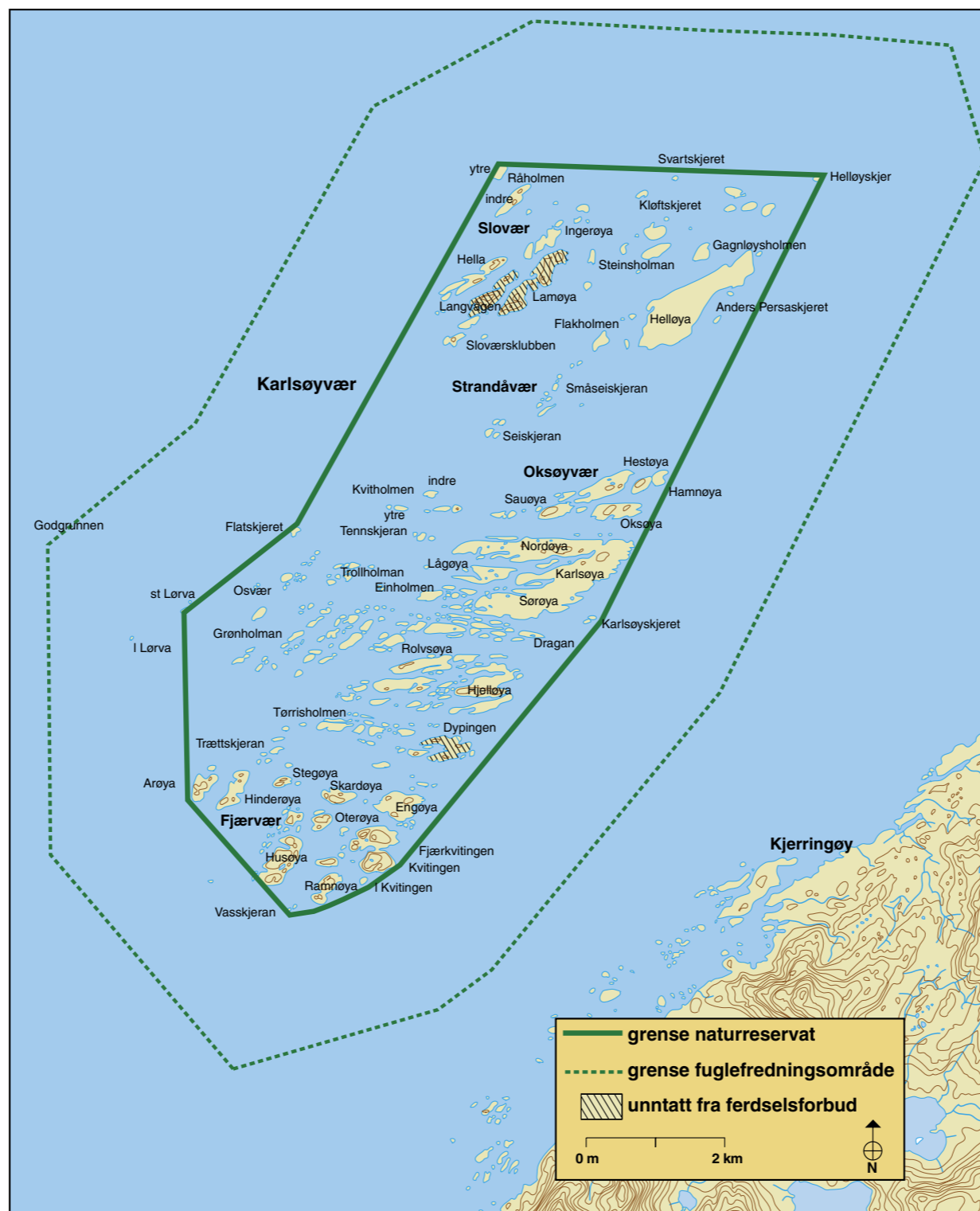
Innen Karlsøyvær finnes betydelige verdier både når det gjelder sjøfugl og innen havstrandsbotanikk.

Havstrandbotaniske verneverdier finnes først og fremst på Fjæreværing, på Hjelloya og på Karlsøya. Samlet vurderes Karlsøyvær å ha nasjonal verdi i havstrandbotanisk sammenheng. Her finnes velutviklede, verdifulle strandenger, sandstrender, kalkberg og hei. Området har interessante artsforekomster eks. rødflangre og nattfiol.

Området er et viktig hekkeområde for sjøfugl, blant annet for havørn og den utrydningstruede nordlig sildemåse. Våtmarksfugl som smålom trives godt på de låge øyene midt i Karlsøyvær.

Sildemåse, nordlig underart

UTDRAG AV VERNEFORSKRIFT

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

- All vegetasjon (herunder tang og tare) i vatn, på og i sjøen er fredet mot all form for skade og ødeleggelse.
 - Sanking av bær og matsopp i tiden utenom ferdselforbudsperioden er tillatt.
- Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse.
 - Hunder skal holdes i bånd.
 - Utøvelse av fiske, herunder oppankring, og ferdsel på land i forbindelse med bruk av landfester, er tillatt i medhold av fiskerilovgivningen og lakse- og innlandsfiskeloven.
 - Jakt og fangst på artene vånd, mink, rødrev, kråke og ravn som gjør skade er tillatt i henhold til viltlovens bestemmelser.
 - Jakt på sel i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt, med unntak for tiden fra og med 15. april til og med 31. juli.
 - Sanking av kråkeboller er tillatt.
- Tekniske inngrep er ikke tillatt. Forsøpling er forbudt.
- I tiden fra og med 15. april til og med 31. juli er det forbud mot camping, teltslagning og ferdsel på land i fredningsområdet.
 - llandstigning og telting på øyene Dypingen, Langvågen og Lamøy er tillatt.
 - Dette er ikke til hinder for at rettighetshavere kan foreta nødvendig ferdsel i forbindelse med næringsutøvelse, høsting av moltebær og tilsyn med eiendom.
- Bruk av modellbåter, modellfly, vannskuter og surfbrett og oppsetting av kamuflasjennretninger for fotografering er forbudt.
- Motorferdsel til lands er forbudt. Start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 m er forbudt.

Havørn

For fuglefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser:

- Fuglelivet er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art. Jakt og fangst er forbudt. Fiske er tillatt.
- Det er forbudt å forstyrre fuglelivet ved unødig bruk av signalhorn og varslingsystem fra båt.

CONSERVATION REGULATIONS

Karlsøyvær Natur reserve and Bird Protection Area was established in 2002. The aim of the protection is to preserve a relatively large and undisturbed wetland area of islands and islets which is representative for the coast of Nordland.

Please notice the following regulations:

- All traffic on land (except for Dypingen, Langvågen og Lamøy, see map) in the protected areas is prohibited from 15 April to 31 July.
- All plant life is protected. You may, however, pick berries and mushrooms.
- The wildlife is protected against any harm and unnecessary disturbance.
 - Fishing is allowed.
- Dogs must be kept on a leash.
- Use of motorized vehicles on land is prohibited.

Opplysninger om forvaltningen av reservatet kan gis av:

Fylkesmannen i Nordland, Molov. 10, 8002 Bodø. Tlf: 755 31580.

Bodø kommune, Postboks 319, 8001 Bodø. Tlf: 755 55000.

Statens naturoppsyn, Bodø. Tlf. 995 29 388.

Vedlegg 7:

Bevaringsmål

- Hekkeområde for sjøfugl
- Hekkeområde for havørn
- Naturbeitemark – Karlsøya nordøst
- Slåttemark – Nordgård, Karlsøya
- Kystlynghei – Nordøya/Sørøya
- Strandberg – Arøya
- Strandeng – Dypingen
- Sandstrand – Ytre Dragan
- Sanddynemark – Kvitingen
- Rikmyr – Hjelløya SØ

Hekkeområde for sjøfugl

Sjøfugl er avhengig av gode funksjonsområder for å hekke, og kunne ha levedyktige bestander. Karlsøyvær er, og har hatt stor betydning som hekkeområde for en rekke sjøfuglarter. Mange av sjøfuglene som tidligere har hekket tallrikt i Karlsøyvær har det siste tiåret hatt en dramatisk tilbakegang. Det er dermed svært viktig å få på plass en systematisk overvåkning av sjøfuglbestanden i området. Karlsøyvær er et stort område, men mange øyer, holmer og skjær i tillegg til store gruntvannsområder. Siden hele reservatet er viktig for sjøfugl har vi valgt å lage bevaringsmål for hele reservatet samlet. For enkelte arter kan det på sikt være behov for å dele området inn i mindre overvåkningsenheter.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	<p>Bevare (gjenskape) områdets kvalitet som hekkeområde for sjøfugl</p> <p>a) Ærfugl – årlig hekkebestand på min. 100 par</p> <p>b) Tyvjo – årlig hekking av min. 3 par i de sentrale delene av Karlsøyvær¹</p> <p>c) Teist – årlig hekking av min. 18 par i Slovær</p> <p>d) Gråmåke – årlig hekking av min. 150 par</p> <p>e) Svartbak – årlig hekking av min. 200 par</p> <p>f) Rødnebbterne – årlig hekking av min. 50 par</p> <p>g) Toppskarv – årlig hekking av min. 20 par i Slovær</p>	Overvåkning annet hvert år de første ti årene.	<p>God: Forekomst/antall hekkende par = definerte måltall.</p> <p>Middels: Forekomst/antall hekkende par er økende, og på vei mot definerte måltall sammenlignet med bestandssatus i 2009.</p> <p>Dårlig: Forekomst/antall hekkende par er synkende sammenlignet med bestandsstatus i 2009.</p>	<p>Utrydde mink.</p> <p>Unngå forstyrrelse i hekketida.</p> <p>Hindre ulovlig eggsanking</p>
Fremmede gjenstander, faste installasjon og løse gjenstander, søppel (FG)	<p>Hindre oppføring av nye bygninger.</p> <p>Hindre mindre inngrep, med unntak for øyer der det av hensyn til verneformålet er ønskelig med beite, og behov for mindre tekniske inngrep for å tilrettelegge for dette (Karlsøya, Hjelløya, Dypingen, Engøya i Fjærvær).</p> <p>Drivsøppel og lignende skal ikke forekomme i betydelig utstrekning.</p>	<p>Overvåkes gjennom ordinært oppsyn.</p> <p>Overvåkes gjennom ordinært oppsyn</p>	<p>God: omfang av tekniske inngrep som på vernetidspunktet, minimal forekomst av drivsøppel</p> <p>Middels: noe forekomst av drivsøppel</p> <p>Dårlig: Omfanget av større tekniske inngrep har økt i forhold til på vernetidspunktet. Stor forekomst av drivsøppel</p>	<p>Forbud gjennom verneforskriften for etablering av nye tekniske installasjoner. Streng dispensasjonspraksis for mindre tekniske inngrep innenfor de viktigste hekkeområdene for sjøfugl.</p> <p>Jevnlig plukking av drivsøppel.</p>

Fremmede arter (FA) - Mink	Det skal ikke være forekomst av mink innenfor naturreservatet	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn, og observasjoner fra grunneiere/beitebrukere i området.	God: Ingen forekomst av mink (trinn 1, NiN) Middels: Kun sporadisk innslag av streifende mink (trinn 2, NiN) Dårlig: Moderat til sterkt innslag av mink (trinn 3-5, NiN)	Aktiv bekjempelse av mink innenfor hele verneområde med feller, hund, og jakt.
Forstyrrelse på fugl som følge av ferdsel	Forstyrrelse som følge av ferdsel skal ikke være på et nivå som reduserer områdets funksjon som hekkeområde for sjøfugl.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn.	God: Ferdsel innenfor ferdselsforbudssonen forekommer ikke med de unntak som gjelder i forskriften. Båttrafikken i området er begrenset, og viser hensyn til hekkebestander. Middels: Omfang av ferdsel med båt som i dag. Dårlig: Omfang av ferdsel på land i ferdselsforbudtiden øker.	Streng dispensasjonspraksis når det gjelder ferdselsforbudet. Informasjon til båtbrukere, god skilting som viser at det er ferdselsforbud. Begrense tillatt fart med båt. Ikke tilrettelegge for økt ferdsel/trafikk i området, men unntak for Dypingen.

Hekkeområde for havørn

Karlsøyvær er et svært viktig hekkeområde for havørn, og dette var mye av bakgrunnen for at området ble vernet i 1977. Havørn er avhengig av gode funksjonsområder for å hekke, og kunne ha levedyktige bestander. Havørna er særlig sårbar for forstyrrelse i hekketida. Bevaringsmålet gjelder for de sentrale delene av Karlsøyvær, vi vil anta at situasjonen for havørn i dette området kan sammenlignes med situasjonen i resten av verneområdet

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/arealbruk	Bevare området som hekke- og jaktområde for havørn: <ul style="list-style-type: none"> Årlig hekking av på min. 3 par i de sentrale deler av Karlsøyvær 	Årlig overvåking av artenes faktiske bruk av hekkelokalitetene.	<u>God:</u> Alle hekkeområdene er i bruk. <u>Middels:</u> 75 % av hekkelokalitetene er i bruk. <u>Dårlig:</u> 25 % av hekkelokalitetene er i bruk.	
Fremmede gjenstander (FG)	Tekniske inngrep i form av bygninger og andre faste innretninger skal unngås i og ved tradisjonelle hekkeplasser. Bevare tradisjonelle hekkeplasser uten påvirkning av tekniske anlegg	Oppsyn	<u>God:</u> Ingen nye tekniske anlegg av permanent karakter berører hekkeområdene. <u>Dårlig:</u> Hekkeområdene er berørt av tekniske anlegg eller innretninger som er kommet til etter vernevedtaket.	Unngå nye tekniske inngrep i landskapet som ødelegger eller forringer områdenes kvaliteter som hekkeområder gjennom en restriktiv dispensasjonspraksis
Ferdsl med kjøretøy (FK) - båt	Ferdsl med båt rundt hekkelokalitetene til havørna skal begrenses i tid med ferdselsforbud, båter skal ikke ankre opp i nærheten av hekkelokaliteter.	Oppsyn	<u>God:</u> Ferdsl med båt skjer kun sporadisk, ikke oppankring i ferdselsforbudtida. <u>Middels:</u> Omfanget av ferdsel med båt er på samme nivå som på vernetidspunktet. <u>Dårlig:</u> Omfanget ferdsel med båt i sårbare perioder har økt i omfang	Restriktiv dispensasjonspraksis, spesielt mht å tillate ferdsel eller motorferdsel som kan virke forstyrrende Informasjon og skilting. Sjøkart? Fartsbegrensning
Ikke-motorisert ferdsel	Forstyrrende ikke-motorisert ferdsel i og ved hekkeområdene skal unngås i sårbare perioder av året.	Oppsyn med overholdelse av ferdselsforbud.	<u>God:</u> Ikke-motorisert ferdsel i og ved hekkeområdene i sårbare perioder av året forekommer ikke. <u>Middels:</u> Omfanget av ferdsel er på samme nivå som på vernetidspunktet. <u>Dårlig:</u> Omfanget av slik ferdsel har økt i omfang	Informasjon og skilting. Streng dispensasjonspraksis

Naturbeitemark – Karlsøya nordøst

Kort beskrivelse av området:

Naturbeitemark på den nordøstlige delen av Karlsøyvær. Området avgrenses mot sjøen i nord og øst, mens det er glidende overganger mot andre naturtyper (bjørkeskog og lynghei) i vest og sør. Berggrunnen består av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Området er grunnlendt med noe marine avsetninger (stedvis skjellsand) mellom knausene. Det aller meste av lokaliteten kan karakteriseres som ugjødset naturbeitemark, men gjødslede arealer finnes innimellom. I tillegg inngår en beitet ospekrull nord for Gammelgården, som kan betegnes som en ospehage.

Vegetasjonen veksler mellom artsfattige gulaks-engkveineng og dunhavreeng på arealer med best beitetrykk, og sølvbunkeeng i forsenkninger og dårligere hevdede partier. I nordøst er det strandengvegetasjon med rødsvingeleng og hanekameng. Havstranda er artsrik, med innslag av hvitmaure, tiriltunge, fjellmarikåpe, fjærekoll, smalkjempe og småengkall i tillegg til artene nevnt over. Marinøkkel (NT) ble funnet på tre steder. På grunnlendt mark vokser flekkmure, rundbelg, småberg-knapp og lodnerudblom.

Området beites av sau. På magre og grunnlendte knauser er beitetrykket godt, mens det er svakere i forsenkninger og fuktige partier. Deler av arealet bærer preg av tidligere gjødsling, men det aller meste av lokaliteten framstår i dag som ugjødset naturbeitemark. Hus og hustufter på Gammelgården, samt rester etter landbruksveger, inngår i lokaliteten.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Bevare beitemark med tradisjonell bruksform og intensitet. b) Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet beitemark. c) Gjengroingstilstand skal være svak til ubetydelig.	Se spesifikke metoder under de aktuelle tilstandsvariablene.	Se spesifikke tilstandsklasser under de aktuelle tilstandsvariablene.	Se spesifikke tiltak under de aktuelle tilstandsvariablene.
Areal	Arealet til beitemarka skal være minst 115 da	Flybildetolkning Oppmåling i felt - GPS	God: Areal = X da Middels: inntil 1/16 redusert areal Dårlig: > 1/16 redusert areal.	
Aktuell bruksintensitet (BI) og aktuell bruksform (BF)	Beitemarka skal være i "ekstensiv aktuell bruk" (trinn 3, NiN).	Registrering av bruksform og bruksintensitet. Strukturert befaringsintervju med grunneier/beitebruker	God: Tradisjonell bruk, dvs. beite med sau, ryddes om nødvendig for vedvekster (trinn 3, NiN9). Middels: Ekstensivert eller moderat intensivert bruk (trinn 2, NiN). Dårlig: Opphør av bruk eller intensivert bruk (trinn 1, NiN)	Endre bruksregime tilbake til "tradisjonell bruk".
Hevdform (HF) og gjengroingstilstand (GG) <i>Forutsetter fastsetting av indikatorverdi for slåttemark og gjengroing.</i>	Arealet skal være i bruk (trinn 1, NiN). Feltsjiktet skal ha karakteristiske trekk for beitemark, som grasdominans, forekomst av tråktolerante arter, ujevn fordeling av arter og individer og høy indikatorverdi for beitemarksarter (HFY2, NiN) Artsmangfold og -tetthet opprettholdes. Indikatorverdi for gjengroingsarter skal være lav. Vegetasjonshøyden ved vekstsensongens slutt, skal være mellom X og Y cm, og ikke øke over tid. Krattandelen skal være lavere enn 1/8, og ikke øke.	Ruteanalyser Krathøyde måles ved befaringsintervju. Måling av vegetasjonshøyde med "grasmeter" i Z-prøvepunkter.	God: Indikatorverdi for slåttemark og gjengroing lik referanseverdi, artsmangfold og tetthet opprettholdt, vegetasjonshøyden lik referanseverdi (< x cm). Krattandel <1/8 Middels: Indikatorverdi for slåttemark (sett akseptabelt nivå) og gjengroing (sett akseptabelt nivå). Artsmangfold og tetthet redusert med opp til 25% eller vegetasjonshøyden opp til 25% høyere enn referanseverdi. Krattandel 1/8<1/2. Dårlig: Indikatorverdi for slåttemark (sett akseptabelt nivå) og gjengroing (sett akseptabelt nivå). Artsmangfold og tetthet redusert med mer enn 25%. vegetasjonshøyden mer enn 25% høyere enn referanseverdi. Krattandel >1/2.	Tilpasse bruksregime, type og intensitet.

<p>Diagnostiske arter/lokalt utvalgte arter: <i>Forslag om utvelgelse av gulaks, dunhavre, rødsvingel, marinøkkel, flekkmure, rundbelg, tiriltunge, hanekam, hvitmaure, småengkall, men dette må vurderes ved feltbefaring.</i></p>	<p>Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet slåttemark.</p> <p>Populasjoner av lokalt utvalgte arter skal være levedyktige.</p>	<p>Ruteanalyser</p> <p><i>Vurder om lokale referanseverdier skal settes for (i) populasjonsstørrelser for lokalt viktige arter.</i></p>	<p>God: Populasjonsstørrelser av lokalt utvalgte arter lik eller større enn referanseverdi.</p> <p>Middels: Populasjonsstørrelser av lokalt utvalgte arter redusert med opp til 25%</p> <p>Dårlig: Populasjonsstørrelser av lokalt utvalgte arter redusert med mer enn 25%</p>	
---	--	---	---	--

Slåttemark – Nordgård, Karlsøya

Kort beskrivelse av området:

Området ligger ved en av gårdene på den nordøstlige delen av Karlsøya. Lokaliteten er avgrenset med gjerde mot beitemark i vest, nord og øst, mens det er mer gradvis overgang mot gjødslet eng/plen inne på tunet. Berggrunnen består av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Det er også noe marine avsetninger.

Dominerende vegetasjonstype er dunhavreeng, men det er også innslag av gulaks-engkveineng. Enga er generelt artsfattig, men mager. Dunhavre er dominerende art i store partier, andre vanlige arter er gulaks, bleikstarr, engkvein og enghumleblom.

Området skjøttes med en kombinasjon av slått og beite. Enga ble sist slått i 2008 og ble da etterbeitet av sau. I 2009 ble den bare beitet i en kortere periode. I følge eieren er enga overflatedyrket og har ikke blitt gjødslet på lang tid.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Bevare slåttemark med tradisjonell bruksform og intensitet. b) Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet slåttemark. c) Gjengroingstilstand skal være svak til ubetydelig	Se spesifikke metoder under de aktuelle tilstandsvariablene.	Se spesifikke tilstandsklasser under de aktuelle tilstandsvariablene.	Se spesifikke tiltak under de aktuelle tilstandsvariablene.

Areal	Arealet av slåttemark skal være minst 4 da.	Flybildetolkning Oppmåling i felt - GPS	God: Areal = 16 da Middels: inntil 1/16 redusert areal Dårlig: > 1/16 redusert areal.	
Aktuell bruksintensitet (BI) og aktuell bruksform (BF)	Slåttemarka skal være i ”ekstensiv aktuell bruk” (trinn 3, NiN). Slåtteenga bør slås minst hvert 3. År og etterbeites med sau. Enga skal ikke gjødsles.	Registrering av bruksform og bruksintensitet. Strukturert befaring.	God: Ekstensiv bruk, dvs. slått, evt. i kombinasjon med beite, ryddes om nødvendig regelmessig for vedvekster, men pløyes ikke og blir ikke tilsådd, sprøytet eller gjødslet (trinn 3, NiN). Middels: Ekstensivert eller moderat intensivert bruk. (trinn 2 el 4, NiN) Dårlig: Opphør av bruk eller intensivert bruk (trinn 1 el 5, NiN).	Endre bruksregime tilbake til ”tradisjonell bruk”.
Hevdform (HF) og gjengroingstilstand (GG) <i>Enghumbleblom registrert som gjengroingsart (Carlsen m.fl. 2011).</i> <i>Forutsetter fastsetting av indikatorverdi for slåttemark og gjengroing.</i>	Arealet skal være i bruk (trinn 1, NiN) Feltsjiktet skal ha karakteristiske trekk for slåttemark, som høyt urteinnslag og høy indikatorverdi for slåttemarksarter (HFY1, NiN). Artsmangfold og artstetthet opprettholdes. Indikatorverdi for gjengroing skal være lav.	Ruteanalyser Krattandel vurderes ved befaring.	God: Indikatorverdi for slåttemark og gjengroing lik referanseverdi, arts mangfold og tetthet opprettholdt, kratt fraværende. Middels: Indikatorverdi for slåttemark (sett akseptabelt nivå) og gjengroing (sett akseptabelt nivå). Arts mangfold og tetthet redusert med opp til 25%. Krattandel <1/8. Dårlig: Indikatorverdi for slåttemark (sett akseptabelt nivå) og gjengroing (sett akseptabelt nivå). Arts mangfold og tetthet redusert med mer enn 25%. Krattandel <1/8.	Tilpasse bruksregime, type og intensitet. Slått gjennomføres sent i sesongen for å sikre frøsetting av slåtteindikatorer, biomasse fjernes, lite eller ingen gjødsel. Beite høst for å øke regenerering fra frø og dermed artstetthet.
Diagnostiske arter/lokalt utvalgte arter: <i>Forslag om utvelgelse av engsvingel, kvitkløver, rapp (sp.), rødsvingel (gulaks, dunhavre), men dette må vurderes ved feltbefaring.</i>	Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet slåttemark. Populasjoner av lokalt utvalgte arter skal være levedyktige.	Ruteanalyser <i>Vurder om lokale referanseverdier skal settes for (i) populasjonsstørrelser for lokalt viktige arter.</i>	God: Populasjonsstørrelser av lokalt utvalgte arter lik eller større enn referanseverdi. Middels: Populasjonsstørrelser av lokalt utvalgte arter redusert med opp til 25% Dårlig: Populasjonsstørrelser av lokalt utvalgte arter redusert med mer enn 25%	

Kystlynghei – Nordøya/Sørøya

Kort beskrivelse av området:

Området omfatter det aller meste av Nordøya og Sørøya på Karlsøya. Lokaliteten er avgrenset av sjøen mot vest, sør og nord, mens det er overgang mot beitet bjørkeskog og naturbeitemark i øst. Berggrunnen i området består av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Det er veksling mellom bart fjell eller områder med svært sparsomt jordsmonn og områder med marine avsetninger mellom knausene og i forsengkninger. Torvjordsdannelse forekommer i tilknytning til forsengkninger med små dammer.

Lyngheiene er tørre og dominert av røsslyng og krekling. På godt beitede knauser er det overgang mot naturbeitemark med rik lågur-teng. Dammene har bestander av hesterumpe og småvassoleie.

Lågurtengene har arter som flekkmure, marinøkkel (NT), vill-lin, småengkall, fjellmarikåpe, harerug og gulaks. Marinøkkel er vanlig på strandbergene på Nordøya og sør på Sørøya. På knauser med bart fjell vokser rødsildre og bergstarr funnet. Flere par med småspove og storspove (NT) hekket i området, trolig også tjuvjo (NT) på Sørøya. Ett havørnreir ligger innenfor lokaliteten

Området beites av sau, og hevden er god. Med unntak av gamle veg-far er det ikke inngrep av betydning på lokaliteten. Det er ikke kjent at området har vært brent i ”manns minne”.

Tilstands variabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Bevare kystlynghei med tradisjonell bruksform og intensitet. b) Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet lyngheier. c) Det skal være åpne lyngheier uten kratt og trær.	Se spesifikke metoder under de aktuelle tilstandsvariablene.	Se spesifikke tilstandsklasser under de aktuelle tilstandsvariablene.	Se spesifikke tiltak under de aktuelle tilstandsvariablene.

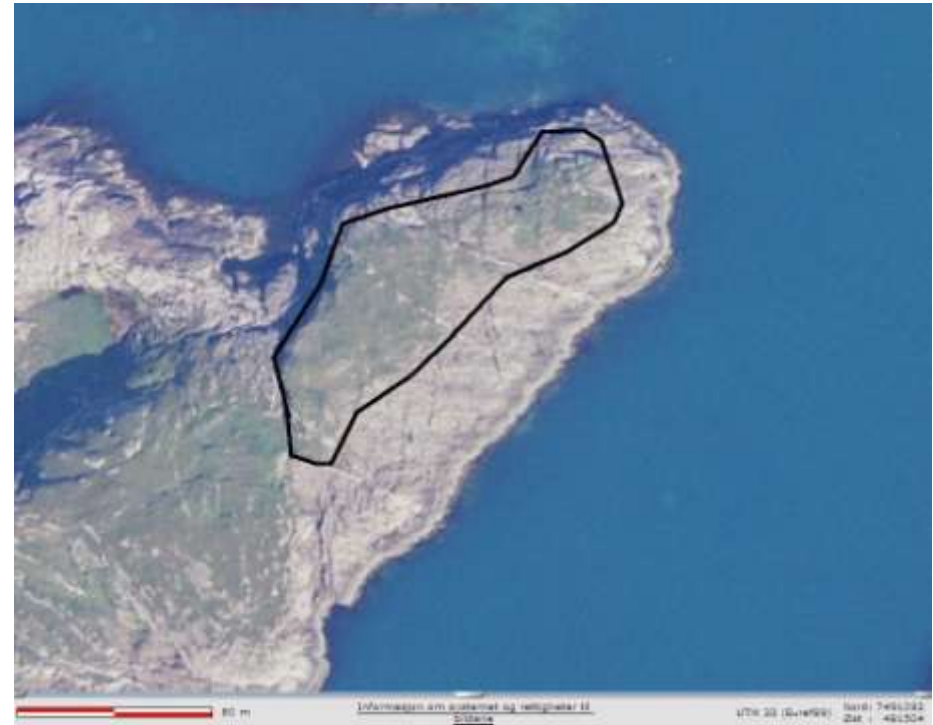
Areal	Lyngheiarealet skal være minst 1230 daa (utstrekning på naturtypen)	Flybildetolkning, oppmålinger i felt – GPS	God: Areal opprettholdes Middels: Areal redusert med inntil 1/16 Dårlig: Areal redusert med mer enn 1/16	
Aktuell bruksintensitet (BI)	Kystlyngheia skal være i ekstensiv bruk	Registrering av bruksintensitet inkl. hyppighet av tiltak (lyngbrenning, beiting, rydding)	God: Ekstensiv bruk (trinn 3, NiN), dvs. kontinuerlig beiting (helårsbeite), regelmessig lyngsviing, alle faser røsslyng er representert med minst 40 % i bygge-/modenfase, < 3 % med kratt- og treoppslag. Ingen pløying, gjødsling, sprøyting, tilsåing Middels: Svært ekstensiv bruk (trinn 2, NiN); blir oftest ikke ryddet Dårlig: Ingen bruk (trinn 1, NiN) eller moderat intensiv til svært intensiv aktuell bruk som inkl. gjødsling, maskinell høsting, pløying, tilsåing og sptøyting	Endre bruksintensiteten tilbake til ekstensiv bruk Regelmessig lyngsviing, kontinuerlig beiting, rydding av busk- og treoppslag, unngå pløying, gjødsling, sprøyting og tilsåing
Aktuell bruksform (BF)	Beiting (BF2) og avsviing (BF6) skal forekomme og manuell rydding (BF7) kan forekomme dersom dette er nødvendig.	Rekonstruksjon av tradisjonelt bruksform Årlig registrering av aktuell bruksform.	God: Beiting og brenning skal forkomme og rydding hvis nødvendig. Middels: Ønskede bruksformer mangler og/eller uønskede bruksformer forekommer på <25 % av arealet. Dårlig: Ønskede bruksformer mangler og/eller uønskede bruksformer forekommer på >25 % av arealet.	Endre bruksformen tilbake til ønsket aktuell form
Gjengroingstilstand (GG) <i>Her skisseres det et omfattende overvåkningsopplegg. Det må vurderes om dette er realistisk?</i> <i>Forutsetter fastsetting av indikatorverdi for gjengroing.</i> <i>Vurder om det skal settes lokale referanseverdier for kystlynghei, jf metodikk.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arealet skal være i bruk (trinn 1). ✓ Feltsjiktet skal ha karakteristiske trekk for kystlynghei hvor lyngvekster dominerer. ✓ Populasjonsstørrelse av eventuelle lokalt utvalgte arter opprettholdes. ✓ Indikatorverdier for gjengroing skal være lav. ✓ Det skal være åpen mark uten trær eller busker 	Inventering av artssammensetning i prøveflater, jf. feltskjema 2. Flybildetolkning for måling av eventuelt busk- og tresjikt Lokale referanseverdier settes for (i) vegetasjonens indikatorverdi for kystlynghei, (ii) artstetthet i prøveflater (iii) og eventuelt populasjonsstørrelser for lokalt viktige arter.	God: Indikatorverdi for kystlynghei og gjengroing skal være lik referanseverdi. Opprettholdelse av populasjonsstørrelse på arter som følges. Trær eller busker skal være fraværende. Middels: Indikatorverdi for kystlynghei og gjengroing settes ut fra nasjonale og regionale terskelverdier basert på artslistene, men, trær og busker > 2 m mangler, busksjikt dekker < 1/16 Populasjonsstørrelser på arter som følges er redusert med inntil 20 %. Dårlig: Settes ut fra nasjonale og regionale terskelverdier basert på artslistene og tre- og busksjikt finnes og dekker > 1/16. Populasjonsstørrelser på arter som følges er redusert med over 20 %.	Tilpasse bruksintensitet og -form slik at området ikke gror igjen.

Strandberg – Arøya

Kort beskrivelse av området:

Området ligger på den nordøstre delen av Arøya, helt vest i Fjærvær. Lokaliteten er skarpt avgrenset mot bart fjell i nord, øst og sør, mens det er mer glidende overgang mot mindre rik heivegetasjon mot vest. Berggrunnen i området er kalksilikatskifer. I tillegg er det noe skjellsand på lokaliteten som forsterker kalkpåvirkningen.

Naturtypen er rikt strandberg med markert innslag av kravfulle fjellplanter. Lokaliteten har rike lågurtenger som ligger nærmest flekkmure-sauesvingeleng. Lågurtengene domineres av arter som kattedot, tiriltunge, fjellbakkestjerne, rundbelg, fuglevikke, fjellmarikåpe og lodnerublom. I friskere partier er det mye svarttopp, fjelltistel og brudespore (NT). Også fjellnøkleblom (NT) er vanlig. På bergknauser vokser bl.a. rødsildre.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Naturtypen skal ivaratas og artssammensetningen skal opprettholdes. b) Beholde åpen vegetasjon uten, eller med begrenset innslag av trær/busker			
Areal/utstrekning	Naturtypen opp til maksimale sjøsprøytsone skal ivaretas	Flybildetolkning evt. definering ved ekstraordinær stormsjø	God tilstand: naturlig velutviklet strandberg uten tekniske inngrep.	Hindre omdisponeringer av randsone opp til nivå for sjøsprøyt.
Vegetasjonssonering	Lokalt karakteristisk lav-sonering skal opprettholdes, inkludert naturlige overganger til andre	Transekt-inventering. Faste transekter. Objektivt	God tilstand: intakt sonering fra hydrolittoral til epilittoral. På beskyttede strandberg er sonene	

	tilhørende habitater og karplantesamfunn.	utvalg av x antall transekter.	smalere enn på eksponerte strandberg. Tilstanden er god selv om sonene er smale, og soneringen intakt.	
Diagnostiske arter: <i>Forslag om rødsildre, reinrose, rundbelg, brudespore, kattefot, tiriltunge og fjellbakkestjerne, men dette må vurderes ved feltbefaring.</i>	Ingen påtakelig nedgang hos de diagnostiske artene.	Feltregistrering (strukturett gange?). X antall ruter i grid. objektiv sampling / x antall transekter.	God tilstand: gode/stabile forekomster av diagnostiske arter. <i>Merknad: Busker som negativ diagnostisk: tolerere et visst innslag tilsvarende trinn Y2 under sjiktning SJ (NiN)</i>	Tiltak for å hindre gjengroing (beite eller manuell rydding).
Negative diagnostiske arter: Alle trær og busker				
Sjiktning (SJ) og gjengroing (GG)	Beholde åpen vegetasjon uten eller med begrenset innslag av trær/busker (trinn Y1/Y2, NiN).	Totalinventering ved flybildetolkning (ev. kombinert med feltregistrering hvor diagnostiske arter undersøkes samtidig). Alternativt måle i felt ved bruk av ruter, jf. diagnostiske arter. Eventuelt rettet inventering med ruter.	God: trinn Y1 eller Y2.	Hindre gjengroing ved beite eller manuell rydding.
Forsøpling og inngrep	Naturtypen skal ikke ha søppel, deponering eller inngrep fra sjø- eller landsiden.	Feltregistrering.	God tilstand: Ingen forsøpling, deponering eller inngrep.	Jevnlig fjerning av drivsøppel.

Strandeng – Dypingen

Kort beskrivelse av området:

Strandengområde som dekker det meste av Dypingen. Lokaliteten er tydelig avgrenset mot lynchhei i nord og sør, og mot sjøen i øst og vest. Det er noen rike strandberg innenfor lokaliteten. Berggrunnen består av glimmerskifer og glimmergneis, det er marine avsetninger i området.

Området utgjør et sandstrand/sanddyne/strandeng-område med ganske stor variasjon i vegetasjonstyper. Ytterst sukkulentforstrand med saltbendel som går over i en smal bord med strandrug-strandarve-fordyne. Både ettårs tangvoll med innslag av ishavsreddik og flerårs, lågurt-tangvoll med saftstjerneblom finnes. Ingen aktive primærdyner, men noe svingeldyne og mest gamle, etablerte dyner med dynehei av tørrenstypen dominert av dunhavre, stedvis med tykt mosedekke. I strandengområdene i sentrale deler er det nedre salteng med fjæresaltgras og fjæresivakseng, samt små pølstarr-pøler. Kalkberg går ut i sjøen i vest.

På tørrenstypene er vanlige arter dunhavre, småengkall, gulflatbelg, stivstarr, lodnerublom, flekkmure, brudespore (NT) og fjellbakkestjerne. Kalkbergene er artsrike med marinøkkel (NT), fjellnøkleblom (NT), stortveblad, fjelltistel, fjellflock, legeberonika og fjellsmelle. Tjeld, rødstilk, grågås og heilo hekker i området. Området er hardt beitet av grågjess, og er ikke preget av gjengroing.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Naturtypen skal ivaretas, og dens variasjon og artssammensetning skal opprettholdes. b) Beholde åpen vegetasjon uten eller med begrenset innslag av trær/busker			
Areal/utstrekning	Naturtypens utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive geomorfologiske prosesser	Totalinventering gjennom bruk av flybilder supplert med strukturert befarings.	God: opprinnelig/maksimal utstrekning Middels: x-y% Dårlig: <y%	Hindre uttak, deponering eller inngrep i naturtypen.
Diagnostiske arter:	Opprettholde naturlige og intakte soneringer og suksesjon.	X antall ruter i grid. objektiv sampling / x antall transekter	God tilstand: Intakte soneringer fra hydrolittoral til	Beite og/eller slått der dette har foregått tidligere, i samme omfang og med samme

<i>Må velges ut ved feltbefaring.</i>	Opprettholde ulike utforminger, hevdede uforminger. Opprettholde bestander av sjeldne og rødlistede plantearter	(hvert 6, år?). I tillegg kan flybilder brukes i noen tilfeller.	øvre geolittoral (epilittoral)	dyreslag/bruksform som tidligere. Holde oversikt over dyreslag/antall dyr og hvor beiting skjer.
Forekomst av hekkende fugl: Tjeld, rødstilk, grågås, og heilo <i>Forutsetter fastsetting av referanseverdier.</i>	Området skal være et stabilt hekkeområde for naturlig forekommende fuglearter. Endringer i bestandene av hekkende fugl som skyldes menneskeskapte påvirkning i området skal ikke forekomme.	Bestandene av hekkende fugl overvåkes regelmessig iht standardiserte metoder. Indikatorarter velges slik at de representerer de artene som er naturlig forekommende i området	God tilstand: bedre enn eller lik referanseverdier.	Regulering av beite (tidsrom, beitetrykk)
Fremmedartsinnslag (FA): Mink	Fremmede arter skal ikke forekomme.	Totalinventering gjennom bruk av flybilder og/eller en strukturert befaring.	God: Det er ikke forekomst av fremmede arter	Fellefangst, jakt, annet??
Forsøpling og inngrep	Naturtypen skal ikke ha søppel, deponering eller inngrep fra sjø- eller landsiden.	Flybildetolkning og feltregistrering.	God tilstand: Ingen forsøpling, deponering eller inngrep.	Jevnlig fjerning av drivsøppel.
Slitasje og slitasjebetinget erosjon (SE)	Naturtypen skal ha ubetydelig slitasje.	Strukturert befaring.	God: trinn 1 (NiN).	Kanalisering
Forstyrrelse for fugl som følge av fersel	Forstyrrelse som følge av ferdsel skal ikke være på et nivå som reduserer områdets funksjon som raste-, trekk- eller hekkeområde for fugl.	Totalinventering ved flybildetolkning og/eller strukturert befaring.		Kanalisering

Sandstrand – Ytre Dragan

Kort beskrivelse av området:

Stort sandstrand/skjellsandområde i de sentrale delene av Ytre Dragan. Sandstrendene og sandbankene ligger i sund mellom knauser og fastmarksholmer. Mosaikk med rike strandberg, og skjellsandpoller. Berggrunnen er glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt. Marine avsetninger, nesten utelukkende sand og finsand, med noe grusinnblanding i skjellsanda.

Strandrug-forstrand mot sjøen i noen områder, ellers overgang mot strandeng med hanekameng eller rødsvingeleng . Også mer etablerte sandområder der det er sumpstrand med mjødur, vendelrot, strandkvann og hundekjeks. I hanekamengene og rødsvingelengene inngår i tillegg gulflatbelg, gåsemure, tiriltunge, småengkall, buestarr, strandkjempe og fjærekoll. Rødstilk og tjeld hekker i området.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Naturtypen maksimale utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive geomorfologiske prosesser. b) Artsmangfold og artssammensetning skal ivaretas c) Eksisterende vegetasjonssonering skal opprettholdes, inkludert naturlige overganger og mosaikker med skjellsandeng og kalkberg.			
Areal/utstrekning	Naturtypens maksimale utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive geomorfologiske	Totalinventering gjennom bruk av flybilder supplert med	God: Opprinnelig/ maksimal utstrekning	Hindre uttak, deponering eller inngrep i naturtypen.

	prosesser	strukturert befarings.	Middels: x-y% Dårlig: <y%	
Vegetasjonssonering	Lokalt karakteristisk vegetasjonssonering skal opprettholdes, inkludert naturlige overganger og mosaikkstrukturer med skjellsandenger og kalkberg.	Transekt-inventering. Faste transekter. Objektivt utvalg av x antall transekter.	God tilstand: velutviklede soneringer, gjerne med flere undertyper.	
Diagnostiske arter: <i>Må velges ut ved feltbefaring.</i>	Bestandsstørrelse/dekningsgrad av naturlig forekommende diagnostiske arter skal opprettholdes.	Registrere og overvåke aktuelle arter i felt. Tallrike/vanlige arter: ekstensiv overvåking (dekningsgrad) Sjeldne/fåtallige arter: årlig telling. X antall ruter i grid. objektiv sampling / x antall transekter.	God tilstand: Forekomst av karakteristiske vegetasjonstyper eller nasjonalt/regionalt sjeldne arter.	Tiltak for å styre ferdsel (kanalisering og informasjon.)
Forekomst av hekkende fugl Tjeld, rødstilk	Området skal være et stabilt hekkeområde for naturlig forekommende fuglearter.	Bestandene av hekkende fugl overvåkes regelmessig iht standardiserte metoder.	God tilstand: bedre enn eller lik referanseverdier.	
Forstyrrelse på fugl som følge av ferdsel	Forstyrrelse som følge av ferdsel skal ikke være på et nivå som reduserer områdets funksjon som raste-, trekk- eller hekkeområde for fugl.			Kanalisering.
Forsøpling	Drivsøppel og lignende skal ikke forekomme i betydelig utstrekning (over en gitt terskelverdi?)	Strukturert befarings.	God: bedre enn eller lik terskelverdi.	Plukke drivsøppel jevnlig.

Sanddynemark – Kvitingen

Kort beskrivelse av området:

Sanddyneområde mellom to knauser på Kvitingen. Flyvesand og skjellsand går et stykke opp i lisdene, mest på sørsida. Lokaliteten er avgrenset ut fra hvilke områder som er påvirket av tidligere sandflukt. Berggrunnen er kalksilikatskifer, det er marine avsetninger med sand, finsand og skjellsand.

Området utgjør et etablert sanddyneområde, med strandrug-strandarve-fordyne/forstrand. Ingen aktiv primærdyne, men direkte overgang til etablert svingeldyne med rødsvingel som dominerende art. Dynehei med tørreng bakenfor svingeldyna, mens det i lisdene med skjellsand er rik dynehei av reinroseutforming. Et lite dynetrau av sandsivutforming forekommer også. Eroderte dyner finnes ikke. Mot vest er det en liten tangvoll mot sjøen med strandreddik og tangmelde.

Forstranda og fordynene har nesten utelukkende strandrug og strandarve. I svingeldyna vokser rødsvingel, tiriltunge, ryllik, fuglevikke og strandarve. To typer tørrenger finnes i de flate, etablerte sanddyneområdene. Nærmest fordynene en hvitmauredominert type med arter som fjellbakkestjerne, brudespore (NT), rypebær, berggull, fjellfrøstjerne, harerug, lodnerubloom, fjelltistel og stortveblad. Lenger inn overtar dunhavre som dominerende art, men ellers mange av de samme artene. I dynetrauet ble i tillegg til sandsiv også buestarr, kornstarr, strandkjempe og jåblom registrert. I reinroseheia

finnes rødflangre, marinøkkel (NT), gjeldkarve, rødsildre, grønnkurle og rynkevier inn.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Naturtypen maksimale utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive geomorfologiske prosesser. b) Sanddynesoneringen skal være intakt. c) Artsmangfold og artssammensetning skal opprettholdes.			
Areal/utstrekning	Naturtypens maksimale utstrekning skal ivaretas, inkludert aktive naturlige	Totalinventering gjennom bruk av flybilder.	God: Opprinnelig/ maksimal utstrekning	Stoppe all ny fragmentering. Restaurering av gamle inngrep, evt.

	prosesser.		Middels: x-y% Dårlig: <y%	fjerne skog, begrense gjødsling, evt. fjerne biomasse
Sonering	Sandynesoneringsen skal være intakt over minst 95 % av utbredelsen til natursystemet, og om mulig utvides gjennom restaurering.	Totalinventering gjennom bruk av flybilder og/eller x antall ruter i grid, objektiv sampling/x antall transekter.	God: intakt sonering over minst 95 % av referanseverdi.	Prioritering av mer bevarte og sammenhengende transekter fra littoralsonen til kysthei.
Massebalanse (Se også NiN: KP Landformer knyttet til kystprosesser)	Opprettholde dynamikk i massebalanse, langsiktig balanse erosjon-akkumulasjon	Målinger av dynehøyder og forstrandposisjon. <i>Merknad: Her kan det utvikles 3D-modellering vha flybilder som gir posisjoner/topografi/masseberegning. Ellers GPS-posisjonering ut fra definert frontdyne/forstrand-grense.</i>	Svært dynamisk system, der dynefronten og forstrand balanseres av stormerosjon kontra marin sandtilførsel. Flygesand-akkumulasjon i bakdynene av stor vegetasjonøkologisk betydning.	Fare for deflasjon og flyvesand til innenforliggende kulturmark må møtes med tiltak. Slitasjesår i primærdyner utbedres.
Dynestabilitet (DS)	Ivareta alle tre suksesjonstrinn, med vesentlig innslag av primærsuksesjon (PS), men max 10 % åpen sandmark i bakdyner.	Overvåke arealfordeling av suksesjonstrinn 1-3. Totalinventering gjennom bruk av flybilder, for eksempel hvert 10 år eller ut fra hyppighet i nasjonal flyfotografering.	Tre trinn: Ustabil, stabil og etablert dynemark.	For sterk erosjon/deflasjon må i Norge møtes med begrensende tiltak (pga svært begrensede systemer).
Diagnostiske arter <i>Utvelgelse av arter må gjøres ved feltbefaring.</i>	Opprettholde levedyktige bestander av diagnostiske arter i aktuelle fasestadier og dyne-soner. Opprettholde bruksavhengig biomangfold i etablerte dyner og dynehei, med jevnlig frøsetting av prioriterte arter.	Vegetasjonskartlegging og overvåking ift. husdyrbeite (dyretall, -type og beitesesong mht overbeite) X antall ruter i grid, objektiv sampling/x antall transekter.		Målrettet skjøtsel og skjermingstiltak for habitativaretaking Ekstensiv hevd av kulturmark Aktiv bekjemping nitrofile arter

Rikmyr – Hjelløya SØ

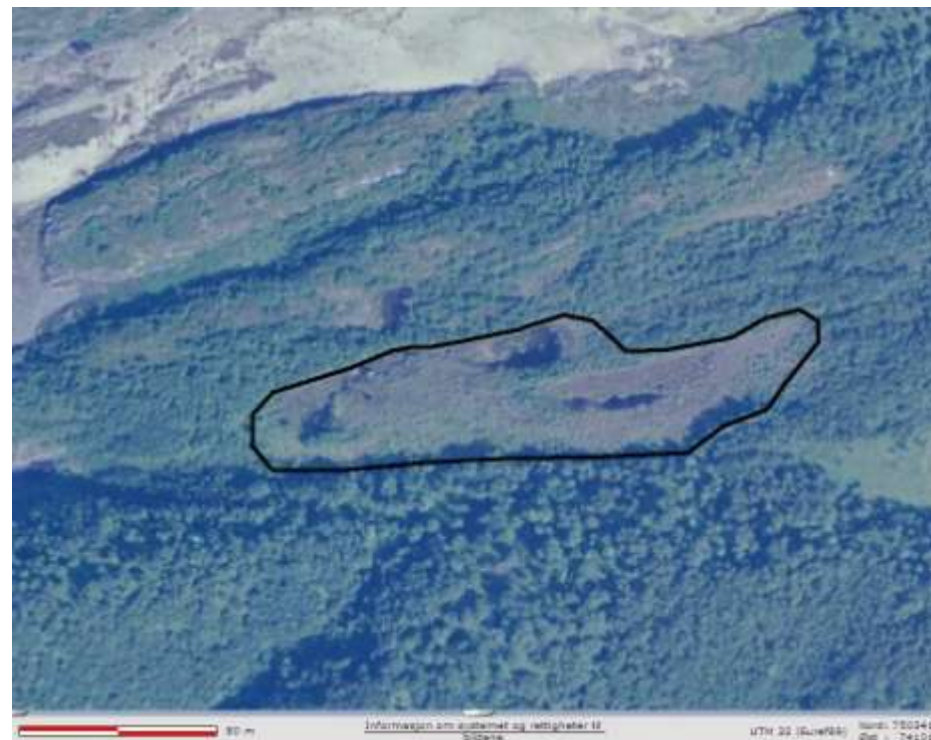
Kort beskrivelse av området:

Området ligger på den søndre delen av Hjelløya, og er avgrenset mot bjørkeskog på alle kanter. Berggrunnen er glimmerskifer og glimmergneis. På myra er det flere små dammer.

Myra utgjør ei minerogen flatmyr med veksling mellom fastmattemyr og løsbunnsmyr. Ombrotrofe, noe fattigere tuer. Karakterarter for intermediære myrer er stort sett dominerende, eks. sveltull, men også flere rikmyr-/ekstremrikmyrsarter inngår. Noe oppslag av bjørk og bjørkekratt.

Av arter karakteristisk for rikmyr er lappmarihand, engmarihand (NT) og taglstarr. Engmarihand var vanlig over hele myra og det ble i 2009 telt over 100 blomstrende individer. Andre vanlige arter er bjørnebrodd, myrhatt og bukkeblad. I dammene ble det registrert matter med kransalger. To Chara-arter forekom, den ene trolig skjørkrans *Chara cfr. virgata* og den andre trolig gråkrans *Chara cfr. contraria* (NT).

Lite, men rikt myrområdet, dammene med kransalger og forekomst av to rødlistearter er interessante.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Overordnet mål	a) Naturtypens utstrekning skal ivaretas b) Artsmangfold og artssammensetning skal opprettholdes. c) Myrflata skal være åpen uten oppslag av lauvkratt			
Areal/utstrekning	Arealet skal være tilnærmet uendret sammenliknet med situasjonen i år 2009. Det vil si 9,5 dekar.	Totalinventering gjennom bruk av flybilder, supplert med feltbefaring.	God: opprinnelig/maksimal utstrekning Middels: 10 % reduksjon Dårlig: < 20 % reduksjon	Hindre drenering og andre inngrep, fjerne lauvoppslag, beite (?)
Diagnostiske arter <i>Forslag om sveltull,</i>	Opprettholde forekomster av diagnostiske arter.	Ruteanalyser	God: stabil forekomst av diagnostiske arter.	Holde miljøet intakt, jf punkt over.

<i>lappmarihand, engmarihand, taglstarr, bjønnbrodd, myrhatt, bukkeblad, to arter kransalger, men må vurderes i felt.</i>			Middels: Dårlig:	
Drenering (DR)	Alle inngrep som har en drenerende effekt skal unngås. Eventuelle tidligere drenerende inngrep (grøfter) skal tilbakeføres.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn	God: Intakt hydrologi (trinn 1, NiN) Dårlig: Endret hydrologi (trinn 2-3, NiN)	Forbudt gjennom verneforskriften, streng håndheving. Evt. restaurere tidligere inngrep.
Slitasje og erosjon (SE)	Unngå tråkkslitasje og erosjon	Overvåkning gjennom ordinært oppsyn	God: Ubetydelig slitasje (trinn 1, NiN) Middels: Liten slitasje (trinn 2, NiN) Dårlig: Betydelig og sterk slitasje (trinn 3-4, NiN)	Restriktiv dispensasjonspraksis mht. å tillate aktiviteter som kan forårsake slitasje
Gjengroing (GG)/sjiktning (SJ)	Myrflata skal være åpen uten oppslag av trær eller busker	Overvåkning gjennom ordinært oppsyn	God: Åpen mark uten trær eller busker (trinn Y1, NiN) Dårlig: Åpen mark med busksjikt (trinn Y2, NiN)	Rydding av lauvoppslag på myra, beiting for å hindre stubbeskudd.
Forsøpling/fremmede gjenstander (FG)	Naturtypen skal ikke ha søppel, deponering eller inngrep fra sjø- eller landsiden.	Feltregistrering.	God: Ingen forsøpling, deponering eller inngrep. Middels: Noe drivsøppel, ingen tekniske inngrep Dårlig: Mye drivsøppel, tekniske inngrep	Jevnlig fjerning av drivsøppel. Streng dispensasjonspraksis mht. etablering av faste installasjoner.